

FRANSA'DA COVİT-19 SALGINI

MAYIS 2020

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ.....	1
TABLO LİSTESİ.....	1
GRAFİK LİSTESİ.....	1
KISALTMALAR.....	2
1. COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI.....	3
1.1. COVID-19 NEDİR?.....	3
1.2. COVID-19'UN BELİRTİLERİ VE ÇEŞİTLERİ.....	4
1.3. COVID-19'DAN KORUNMA YOLLARI.....	6
1.4. TEDAVİ YÖNTEMLERİ.....	7
2. DÜNYADA COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI.....	7
2.1. SALGINA İLİŞKİN VERİLER.....	9
2.2. DÜNYADA EN ÇOK VAKA GÖRÜLEN ÜLKELER.....	13
2.3. DÜNYADA DAHA ÖNCE GÖRÜLMÜŞ SALGIN HASTALIKLAR.....	15
3. FRANSA'DA COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI.....	16
3.1. FRANSA'DA SAĞLIK SEKTÖRÜ.....	16
3.2. FRANSA'DA GÖRÜLEN VAKA SAYISI.....	18
3.3. EKONOMİK DEĞİŞİM.....	20
3.4. TOPLUMSAL DEĞİŞİM.....	24
3.5. FRANSA HÜKÜMETİNİN ALDIĞI TEDBİRLER.....	26
3.5.1. Sağlık Sektörü ve Halk Sağlığı Kapsamında Alınan Tedbirler.....	26
3.5.2. Ekonomik Tedbirler.....	27
3.5.3. Vergi Tedbirleri.....	28
3.5.4. İstihdama Yönelik Tedbirler.....	29
3.5.5. Gümrük Tedbirleri.....	29
3.5.6. Lojistik Tedbirler.....	30
4. TÜRKİYE – FRANSA İLİŞKİLERİ.....	31
4.1. EKONOMİK DURUM.....	31
4.2. LOJİSTİK DURUM.....	32
4.3. KARŞILIKLI GERÇEKLEŞTİRİLEN YARDIMLAR.....	34
5. KAYNAKÇA.....	35

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: COVID-19 Salgının İlk Günleri	3
Şekil 2: Çin'den Yayılan Koronavirüsün Başlıca Belirtileri	4
Şekil 3: Koronavirüsün Mikroskobik Görüntüsü.....	5
Şekil 4: Koronavirüsten Korunmak İçin Neler Yapılmalıdır?	6
Şekil 5: Koronavirüsün İşletmelerde Üretim-İmalat Süreçlerine Etkisi	10
Şekil 6: Dünya Çapında COVID-19 Tedbirleri Kapsamında Kapanan Okullar	12
Şekil 7: Dünya Çapında Ülkelere Göre Onaylanmış Vaka Sayıları	13
Şekil 8: Fransız İmalat Sanayiinde Kapalı Kalınan Gün Sayısı ve Faaliyet Değişikliği.....	21
Şekil 9: Fransız İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Oranı	21
Şekil 10: Fransız Hizmet Sektöründe Kapalı Kalınan Gün Sayısı ve Faaliyet Değişikliği.....	22
Şekil 11: Fransız İnşaat Sektöründe Görülen Faaliyet Değişikliği	22
Şekil 12: Fransız İmalat Sanayii ve Hizmet Sektörlerindeki Nakit Durumu	23
Şekil 13: Fransız Tüketicilerin İnternet Ortamındaki İlk 5 Kategori Ziyaretlerindeki Artış	25

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Dünyada En Çok Vaka Görülen Ülkeler	14
Tablo 2: GTS'ye Göre Türkiye'nin Dış Ticaret Verileri (Milyon \$)	31
Tablo 3: GTS'ye Göre Türkiye'nin Fransa İle Dış Ticareti (Milyon \$).....	32

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: 2010-2018 Arasında Fransa'da Kişi Başına Düşen Toplam Sağlık Harcaması (\$).....	17
Grafik 2: 2010-2018 Arasında Fransa'da 1.000 Kişi Başına Düşen Doktor Sayısı	17
Grafik 3: 2010-2017 Arasında Fransa'da 1.000 Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı	18
Grafik 4: Fransa'da Görülen COVID-19 Salgınına İlişkin Toplam Veriler.....	19
Grafik 5: Fransa'da Görülen COVID-19 Salgınına İlişkin Günlük Yeni Vaka ve İyileşen Hasta Sayısı	20

KISALTMALAR

AB: Avrupa Birliği

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

CDC: Hastalık Kontrol ve Korunma

Merkezleri COVID-19 : Korona Virüs

Hastalığı-19

DAX: Alman Birleşik Borsa Endeksi (Deutscher

Aktienindex) DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

DTÖ: Dünya Ticaret

Örgütü ECB: Avrupa

Merkez Bankası FED:

ABD Merkez Bankası

FTSE: Financial Times Menkul Kıymetler Borsası/Londra Borsası (Financial Times

Stock Exchange) GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla

GTS: Genel Ticaret Sistemi

ICVT: Uluslararası Virüs Taksonomisi

Komitesi IMF: Uluslararası Para Fonu

IRU: Uluslararası Kara Taşımacılığı

Birliği ITC: Uluslararası Ticaret

Merkezi

İKV: İktisadi Kalkınma

Vakfı KDV: Katma

Değer Vergisi KGF:

Kredi Garanti Fonu

KOBİ: Küçük ve Orta Büyüklükteki

İşletmeler KPMG: Klynveld, Peat,

Marwick, Goerdeler KKE: Kişisel

Koruyucu Ekipman

MERS: Ortadođu Solunum Yetmezliđi Sendromu (Middle East Respiratory Syndrome)

OECD: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and

Development) OHAL: Olağanüstü Hal

ÖTS: Özel Ticaret Sistemi

PM Endeksi: Satın Alma Müdürleri

Endeksi RNA: Ribo Nükleik Asit

SARS: Şiddetli Akut Solunum Yetmezliđi Sendromu (Severe Acute Respiratory

Syndrome) SARS-Cov-2: Şiddetli Akut Solunum Yolu Sendromu Koronavirüsü 2

UND: Uluslararası Nakliyeciler Derneği

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür

Örgütü TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

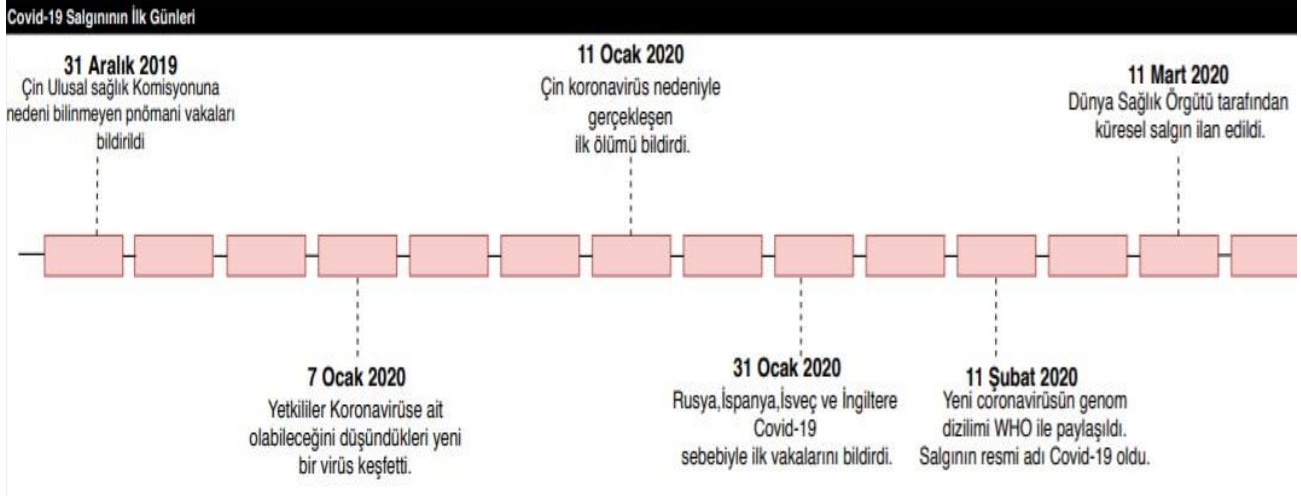
vb.vebenzeri

vs.vesaire

1. COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI

İlk olarak, Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan şehrinde Aralık 2019 sonunda çeşitli hastalarda belirli bir neden olmaksızın gelişen ve tedavi ile aşıllara cevap vermeyen bir zatürre (pnömani) görülmesi üzerine SARS-CoV-2 olarak adlandırılan yeni bir koronavirüs teşhis edilmiştir. Kısa süre içerisinde de bu virüs ile ilişkili enfeksiyonların bir salgın halini aldığı görülmüştür. Kişiden kişiye bulaşabilen virüsün bulaşma oranı 2020 Ocak ortasında büyüme göstermiş, ilerleyen zamanlarda Avrupa, Kuzey Amerika ve Asya-Pasifik'te yer alan çeşitli ülkelerde yaşanan virüs vakaları rapor edilmeye başlanmıştır. 11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından küresel salgın ilan edilmiştir.

Sekil 1: COVID-19 Salgının İlk Günleri

1.1. COVID-19 NEDİR?

Koronavirüsler, hayvanlarda veya insanlarda hastalığa neden olabilecek büyük bir virüs ailesidir. Koronavirüsler; esas kaynağı yarasalar olmak üzere develer, kediler ve sığırlar gibi birçok hayvan türünde yaygın olarak görülen bir virüs ailesidir. Bu virüsler nadiren de olsa hayvanlardan bulaşma yolu ile insanları enfekte edebilir. MERS ve SARS Koronavirüs gibi insandan insana bulaşabilir. İnsan koronavirüsleri ise ilk 1960'lı yıllarda tespit edilmiştir. Koronavirüsler RNA virüsleridir ve alfa, beta, gama ve deltakoronavirüsler olarak 4 alt grupta incelenmektedir. Mikroskopik olarak etrafında taç görünümü ya da güneşteki patlamalara benzer şekilde bir hale vardır. Bu nedenle Latince'de taç anlamına gelen corona ismi verilmiştir, kısacası koronavirüs (coronavirüs) taçlı virüs anlamına gelmektedir. Bu taç görünümü, virüsün zarfında yıldızimsı çıkıntılar şeklinde bulunan glikoproteinlerden oluşmaktadır. Koronavirüs ailesi bilinen en büyük genomik yapıya sahip (30 kb genom) RNA virüs ailesidir.

Wuhan şehrinde salgına neden olan koronavirüs diğerlerinden farklı olduğu için geçici olarak yeni keşfedilmiş koronavirüs olarak isimlendirilmiştir (2019-nCov). İnsanlarda, koronavirüsün soğuk algınlığından Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS) ve Şiddetli Akut Solunum Sendromu (SARS) gibi daha şiddetli hastalıklara kadar solunum yolu enfeksiyonlarına neden olduğu bilinmektedir. COVID-19 (eski adıyla 2019-nCov), MERS ve SARS'a genetik olarak benzer şekilde bir betakoronavirüstür. Özellikle SARS virüs ile yakın benzerliğe sahiptir. Lakin özellikleri yönünden farklılıklar göstermekte ve zaten bu yüzden ayrı bir isimle anılmaktadır.

11 Şubat itibarıyla DSÖ yeni korona virüsü COVID-19 (corona virus disease-19) olarak isimlendirmiştir. COVID-19 ismine karar verilirken DSÖ danışmanları sadece hastalığa neden olan virüs türüne odaklanmıştır. Co ve Vi koronavirüsten, "d" İngilizcede hastalık anlamına gelen "disease" kelimesinden, 19 ise vakaların görülmeye başlandığı yıl olan 2019'dan gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü bu hastalığı COVID-19 olarak isimlendirmesine karşın, Uluslararası Virüs Taksonomisi Komitesi (ICVT) bu virüsün ismini SARS-CoV-2 olarak belirlemiştir.

Çünkü 2002 yılında ortaya çıkan bir başka koronavirüs olan SARS ile genomik yapısı %82 oranında eşleşmektedir.

Koronavirüsün, virüs ile temastan semptomların oluşmasına kadar geçen sürenin (kuluçka süresi) 2 ile 27 gün olduğu, virüsün belirtiler ortaya çıkmadan önce de bulaşıcı olduğuna dair bazı kesin olmayan kanıtlar bulunmaktadır. Ayrıca virüsün, bağışıklık sistemi zayıf olan ileri yaşta kişiler ve çok genç olanlar için virüsün pnömoni veya bronşit gibi çok daha ciddi solunum yolu hastalığına neden olduğu görülmüştür. Elde edilen veriler doğrultusunda ileri yaş ve eşlik eden hastalığı (astım, diyabet, kalp hastalığı gibi) olanlarda virüsün ağır hastalık oluşturma riskinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

1.2. COVID-19'UN BELİRTİLERİ VE ÇEŞİTLERİ

Hastalıkları Kontrol ve Önleme Merkezine (CDC) göre tüm semptomların yanı sıra bir hastanın SARS-CoV-2 yönünden değerlendirilmesi için hastalığının laboratuvarca kanıtlanmış olması, hastalığın yeni tespit edildiği yahut fazla ilerleme kaydetmediği bölgelerde ise yurt dışı seyahat geçmişi ve bu kişilerle temas geçmişi araştırılarak ortaya konması gerekmektedir. Bu kriterleri sağlamayan fakat şiddetli hastalık belirtisine sahip ve etiyolojisi belirlenememiş vakaların da yeni koronavirüs açısından değerlendirilmesi gerekebilmektedir.

Bildirilen semptomlar vakaların %90'ında ateş, %80'inde yorgunluk ve kuru öksürük, %20'sinde nefes darlığı ve %15'inde solunum sıkıntısı içermektedir. Yaygın olmayan semptomlar ise baş ağrısı, burun tıkanıklığı, boğaz ağrısı, balgamlı öksürük, kas veya eklem ağrısı, üşüme, mide bulantısı veya kusma ve ishaldir. Göğüs röntgeni her iki akciğerde de belirti vermekte ve kan testleri genellikle düşük beyaz kan hücresi sayımı göstermektedir.

Koronavirüs enfeksiyonları, üst ve alt solunum yollarını etkilemektedir. Sıklıkla hafif üst solunum yolları enfeksiyonu (soğuk algınlığı) şeklinde geçirilmesine rağmen bu enfeksiyonda şiddetli hastalık tablosu ve ölüm görülebilmektedir. SARS ve MERS virüs şiddetli solunum yolu hastalığına neden olurken henüz keşfedilmiş COVID-19 klinik belirtileri tam açık değildir. Onaylanan vakalarda bulgular ise az ya da hiç semptom olmayan tablodan, şiddetli hastalık ve ölüme kadar geniş bir aralıktadır. Çoğu insanın özellikle çocukluk döneminde koronavirüs enfeksiyonu geçirdiği düşünülmektedir. Genç kişilerde hastalık hafif soğuk algınlığı şeklindeki şiddetli solunumsal yetmezlik daha sıklıkla ileri yaşta kişilerde ve yaşı fark etmeksizin eşlik eden diğer hastalıkların varlığında (hipertansiyon, diyabet, kalp-damar hastalıkları, kanser, bağışıklık sisteminin baskılandığı durumlar) görülmektedir.

Sekil 2: Çin'den Yayılan Koronavirüsün Başlıca Belirtileri

Çin'den Yayılan Koronavirüsün Belirtileri

Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü

Yetişkinlerde ve çocuklarda görülen nezle vakalarının önemli bir kısmından koronavirüslerin sorumlu olduğu düşünülmektedir. Bu virüs grubu, ateş ve bademciklerin büyümesi gibi semptomlara neden olmakla beraber en çok kış ve erken baharda nezleye yol açmaktadır. Bunlara ek olarak koronavirüsler zatürre ile bronşite neden olabilmektedirler. 7 adet farklı insan koronavirüsü bulunmaktadır:

1. İnsan koronavirüsü 229E (HCoV-229E)
2. İnsan koronavirüsü OC43 (HCoV-OC43)
3. SARS koronavirüsü (SARS-CoV)
4. İnsan koronavirüsü NL63 (HCoV-NL63, Haven koronavirüsü)
5. İnsan koronavirüsü HKU1
6. MERS koronavirüsü (MERS-CoV)
7. Yeni koronavirüs (CoVID-19)

Şiddetli Akut Solunum Yolu Sendromu (SARS)

İnsanlarda SARS-CoV koronavirüsünün neden olduğu bir solunum yolu sendromudur. 2002 ile 2003 yılları arasında Hong Kong'dan yayılan SARS salgını neredeyse pandemi haline gelmiş ve dünya çapında 8422 vaka ve 1524 ölüme yol açmıştır. Dünya Sağlık Örgütü ölüm oranını %10,9 olarak açıklamıştır.

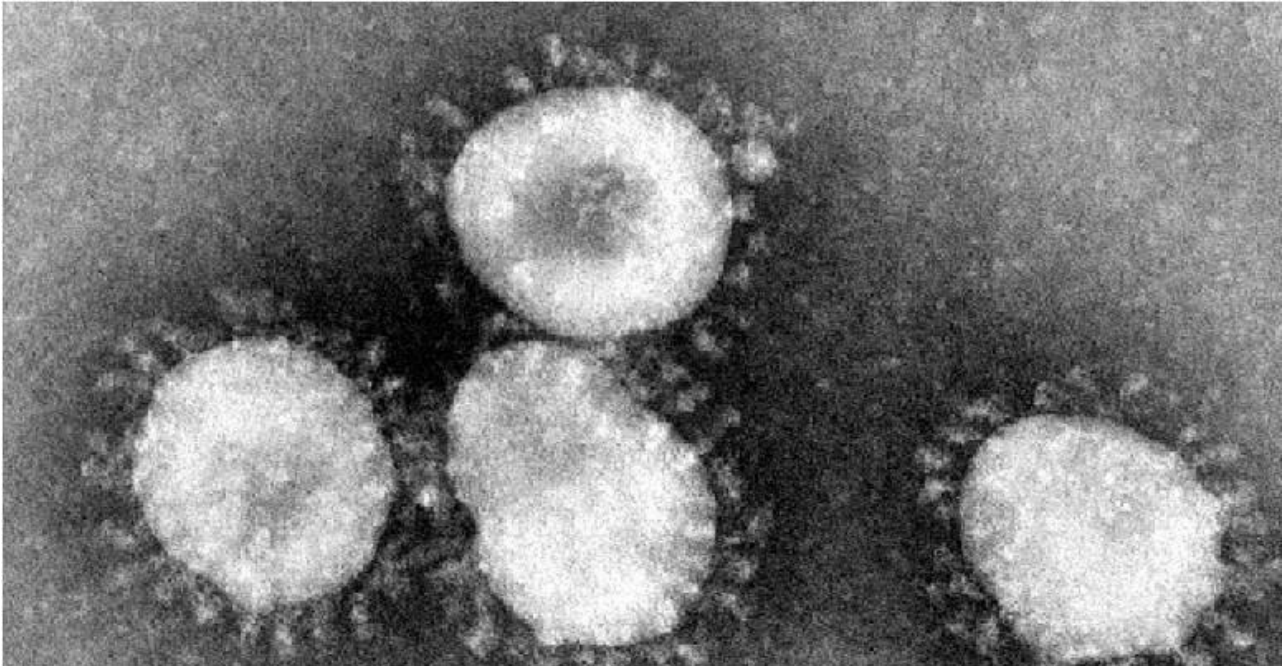
Orta Doğu Solunum Sendromu (MERS)

İlk olarak 2012 yılında Suudi Arabistan'da tespit edilmiş, MERS-CoV'un yol açtığı bir koronavirüs enfeksiyonudur. Bu virüsün bulaştığı hastaların %36'sı hayatını kaybetmektedir. Nefes darlığı, öksürük ve ateş hastalığın en önemli belirtileri arasındadır. Bazı bünyeler hastalığı hafif belirtilerle atlatabilir. Hastalıktan kurtulanların virüsü bulaştırma riski yoktur.

Şiddetli Akut Solunum Yolu Sendromu Koronavirüsü 2 (SARS-Cov-2)

Şiddetli akut solunum yolu sendromu koronavirüsü 2 veya COVID-19 veya Wuhan koronavirüsü, ilk olarak 2019'da bildirilmiş, Çin'in Wuhan kenti kökenli bir virüsdür. İnsandan insana bulaşabilen virüsün bulaşma hızı 2020 yılının Ocak ayı ortalarında hızlanmıştır. Virüsün kuluçka dönemi 4-14 gündür. Virüsün bulaştığı bireylerde görülen ölüm oranının %3'ün altında olduğu tahmin edilmektedir.

Şekil 3: Koronavirüsün Mikroskopik Görüntüsü

Kaynak: Rusya İnsan Sağlığı ve Tüketiciyi Koruma Kurumu

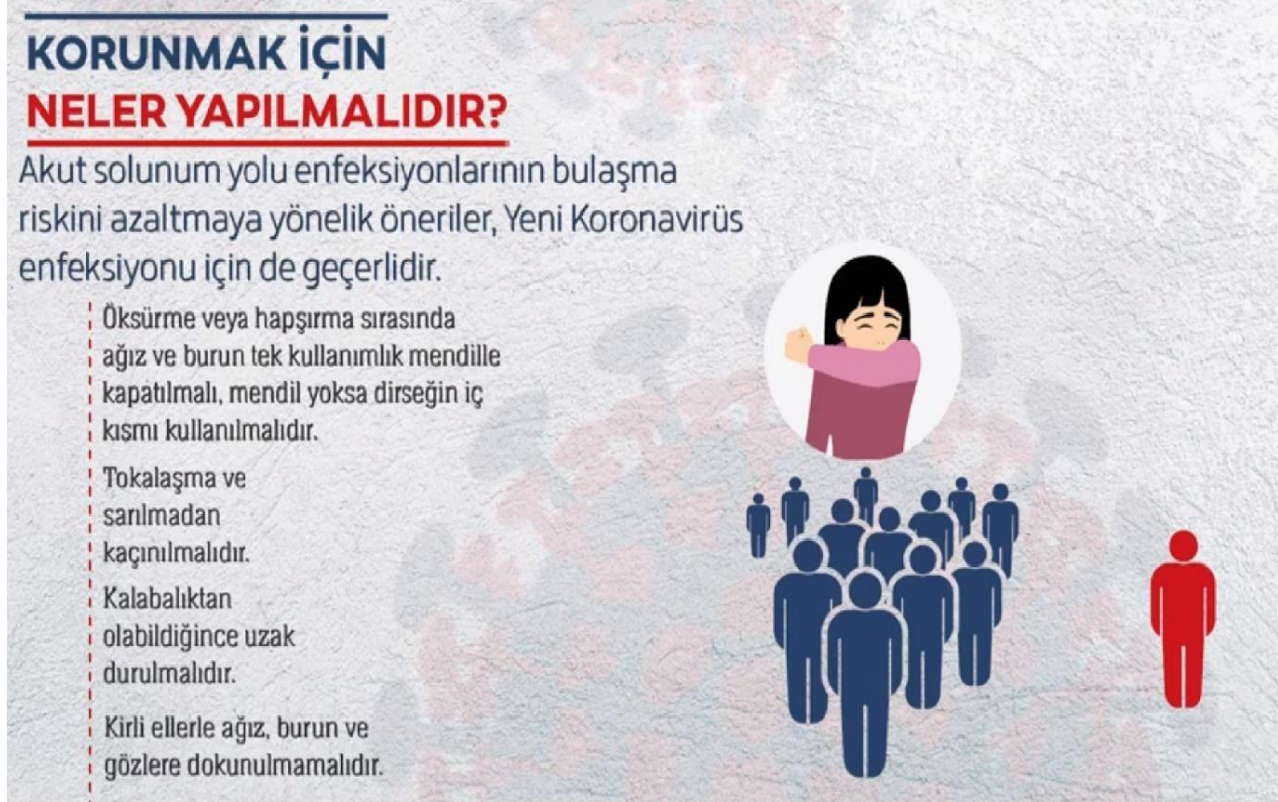
Fransa'da COVID-19 Salgını, Mayıs 2020

1.3. COVID-19'DAN KORUNMA YOLLARI

Kişisel hijyen kuralları korunma için oldukça önemlidir. Bireylerin dikkat edebileceği kişisel hijyen kuralları olarak elleri sıkça yıkamak veya virüsleri öldürebilecek kolonya veya diğer antibakteriyel maddeler ile elleri temizlemek en temel kurallardandır.

Virüs çok kolay bulaşabildiği için ek korunma önlemleri alınmalıdır. Virüsün en temel bulaşma yolu solunum yolu olduğu için kalabalıklardan uzak durmak, başka kişilerle yakın etkileşimden kaçınmak, solunum yollarını korumak virüsten korunmayı sağlayabilir. Kalabalık ortamlara girildiğinde solunum yollarının maske veya başka herhangi bir bez ile kapatılması havada bulunan damlacıkların solunmasını engelleyeceği için koruyucu önlem olarak uygulanabilir. Eğer bu şekilde bir önlem alınıyorsa maskelerin 2 veya 3 saat aralıklarla değiştirilmesi, diğer koruyucu atkı veya şal benzeri bezlerin de sıklıkla değiştirilmesi ve yıkanması gerekmektedir.

Sekil 4: Koronavirüsten Korunmak İçin Neler Yapılmalıdır?

Kaynak: T.C. Sağlık Bakanlığı

T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen önlemler şu şekilde sıralanmıştır:

- El temizliğine dikkat edilmelidir. Eller en az 20 saniye boyunca sabun ve suyla yıkanmalı, sabun ve suyun olmadığı durumlarda alkol bazlı el antiseptiği kullanılmalıdır. Antiseptik veya antibakteriyel içeren sabun kullanmaya gerek yoktur, normal sabun yeterlidir.
- Eller yıkanmadan ağız, burun ve gözlerle temas edilmemelidir.
- Hasta insanlarla temastan kaçınılmalıdır (mümkün ise en az 1 metre uzakta bulunulmalıdır).
- Özellikle hasta insanlarla veya çevreleriyle doğrudan temas ettikten sonra eller sık sık temizlenmelidir.
- Öksürme veya hapsirme sırasında burun ve ağız tek kullanımlık kağıt mendil ile örtülmeli, kağıt mendilin bulunmadığı durumlarda ise dirsek içi kullanılmalı, mümkünse kalabalık yerlere girilmemeli, eğer girmek zorunda kalınıyorsa ağız ve burun kapatılmalı, tıbbi maske kullanılmalıdır.

- Hastaların yoğun olarak bulunması nedeniyle mümkün ise sağlık merkezlerine gidilmemeli, sağlık kuruluşuna gidilmesi gereken durumlarda diğer hastalarla temas en aza indirilmelidir.
- Çiftlikler, canlı hayvan pazarları ve hayvanların kesilebileceği alanlar gibi genel enfeksiyonlar açısından yüksek riskli alanlardan kaçınılmalıdır.
- Seyahat sonrası 14 gün içinde herhangi bir solunum yolu semptomu olursa maske takılarak en yakın sağlık kuruluşuna başvurulmalı, doktora seyahat öyküsü hakkında bilgi verilmelidir.

Benzer şekilde T.C. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın açıkladığı 14 kural ise şu şekildedir:

- Ellerinizi sık sık su ve sabun ile en az 20 saniye boyunca ovalayarak yıkayın.
- Soğuk algınlığı belirtileri gösteren kişilerle aranıza en az 3-4 adım mesafe koyun.
- Öksürme veya hapşırma sırasında ağız ve burnu tek kullanımlık mendille kapatın. Mendil yoksa dirseğin iç kısmını kullanın.
- Tokalaşma, sarılma gibi yakın temaslardan kaçının.
- Ellerinizi gözlerinize, ağızınıza ve burnunuza dokunmayın.
- Yurt dışı seyahatlerinizi iptal edin ya da erteleyin.
- Yurt dışından dönüşte ilk 14 günü evinizde geçirin.
- Bulduğunuz ortamları sık sık havalandırın.
- Kıyafetlerinizi 60-90°C'de normal deterjanla yıkayın.
- Kapı kolları, armatürler, lavabolar gibi sık kullandığınız yüzeyleri su ve deterjanla her gün temizleyin.
- Soğuk algınlığı belirtileriniz varsa yaşlılar ve kronik hastalığı olanlarla temas etmeyin, maske takmadan dışarı çıkmayın.
- Havlu gibi kişisel eşyalarınızı ortak kullanmayın.
- Bol sıvı tüketin, dengeli beslenin, uyku düzeninize dikkat edin.
- Düşmeyen ateş, öksürük, ve nefes darlığınız varsa, maske takarak bir sağlık kuruluşuna başvurun.

1.4. TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Henüz hastalığı tedavi edecek herhangi bir antiviral ilaç bulunmamaktadır. Diğer viral enfeksiyonların tedavisinde kullanılan antiviral ilaçlar koronavirüs enfeksiyonlarının tedavisinde de denenmiş ancak etkili bir sonuç elde edilememiştir. Mevcut ilaçların test edilmesi de dahil olmak üzere geliştirme çabaları devam etmektedir. Kullanılan tedavi semptomatik olup yatak istirahati, bol sıvı tüketimi ve günlük alınması gerekli kalorinin alınması vücut direnci açısından gereklidir. Zira hastalığı tedavi edecek olan vücut direncidir. Hastanın genel durumuna göre gerekli destekleyici tedavi uygulanmaktadır. Hastalığın şiddetine bağlı olarak oksijen tedavisi, intravenöz sıvılar ve solunum desteği uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

2. DÜNYADA COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI

Pandemi, en basit tanımıyla dünyada eşzamanlı olarak çok yaygın bir şekilde çok fazla sayıda insanı tehdit eden bulaşıcı hastalıklara verilen isimdir. Bir hastalığın pandemi ilan edilmesi Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılmaktadır. 2009 yılında yine aynı şekilde bütün dünyayı saran hastalık domuz gribi de pandemik hastalık ilan edilmiş, yüzbinlerce kişinin ölümüne sebep olmuştur.

Bir hastalığın pandemi olabilmesi için istikrarlı bir şekilde, dünyanın farklı noktalarında, kitleler üzerinde görülmeye başlaması gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımlamasına göre bir hastalığın pandemi olabilmesi için üç kriter aranmaktadır:

- Yeni bir virüs olması,
- İnsanlara kolayca geçebilmesi,
- İnsan insana kolay ve sürekli bir şekilde bulaşması.

İlk olarak Aralık 2019 tarihinde Çin'in Hubei bölgesinin başkenti olan Wuhan'da belirli bir neden olmaksızın gelişen ve tedavi ile aşılara cevap vermeyen bir zatürre görülmesi üzerine yeni bir koronavirüs teşhis edilmiştir. Kişiden kişiye kolaylıkla bulaşabilen bu virüsün bulaşma oranı 2020'nin Ocak ortasında büyüme göstermiştir.

İlerleyen zamanlarda Avrupa, Kuzey Amerika ve Asya Pasifik'te yer alan çeşitli ülkelerde yaşanan virüs vakaları rapor edilmeye başlanmıştır. 11 Mart 2020 tarihine gelindiğinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından küresel salgın (pandemi) ilan edilmiştir. 13 Mart 2020'de Avrupa'nın artık koronavirüs krizinin merkez üssü haline geldiği bildirilmiştir.

Virüsün yayılmasını önlemek amacıyla alınan önlemler ilk olarak virüsün ilk ortaya çıktığı Wuhan'da gerçekleştirilmiştir. Wuhan'ın içine ve dışına seyahatlerde etkili bir karantina, 23 Ocak 2020 saat 10'dan itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Wuhan'a ve Wuhan dışına uçuşlar ve trenler, halk otobüsleri, metro sistemi ve uzun mesafe otobüsleri bir sonraki duyuruya kadar askıya alınmıştır. Bunun ardından, Hubei bölgesinde bulunan en az 15 şehirde daha ulaşım benzer şekilde kısıtlandırılmıştır. Pekin'deki Yasak Şehir, geleneksel tapınak fuarları ve diğer kutlama amaçları toplantılar dahil olmak üzere birçok Yeni Yıl etkinlikleri bulaşma korkusuyla iptal edilmiştir. Hong Kong ayrıca bulaşıcı hastalık yanıt düzeylerini en üst seviyeye çıkarmış ve acil durum ilan etmiş, Şubat ortasına kadar okullarını kapatmış ve Yeni Yıl kutlamalarını iptal etmiştir. 30 Ocak tarihinde Dünya Sağlık Örgütü, hastalığın diğer ülkelere ve Çin'in bütün eyaletlerine yayılması nedeniyle uluslararası acil durum ilan etmiştir.

Çin'in ardından tüm dünyada da virüsün yayılmasını önlemek amacıyla ülkeler ve organizasyonlar çeşitli önlemler almaya devam etmiştir. İspanya ve İtalya tüm ülkede karantina uygulaması başlatmıştır. Bütün spor müsabakaları edilmiş, okullar ve üniversiteler kapatılmıştır. Süpermarket ve eczaneler dışındaki işletmelere kısıtlamalar getirilmiştir. Fransa, ülke çapında alarm seviyesini 3'e yükseltmiştir. 23 şubat 2020'de Güney Kore ülkede en yüksek alarm durumunu ilan etmiştir. 17 Mart 2020 tarihinden itibaren Fransa'da kısmi sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Bulgaristan, virüsün yayılmasını engellemek için ülkede 13 Nisan 2020'ye kadar olağanüstü hâl ilan etmiştir. Okullar, üniversiteler ve spor müsabakalarına bir ay ara verilmiştir. 13 Mart 2020'de ABD, ulusal acil durum ilan etmiştir. İran, Mart ayında şehirlerarası seyahatte kısıtlamalar getirildiğini duyurmuştur. İngiltere'de ikiden fazla kişinin toplanmasını yasaklamış ve seyahat ve dış mekan aktiviteleri, kafeler restoranların kapatılması sağlanmıştır.

Mart ayında dünya genelinde müzeler, kütüphaneler, performans mekanları ve diğer kültürel etkinlikler, sergiler iptal edilmiş, ertelenmiş ya da süresiz olarak kapatılmıştır. Buna karşılık olarak dijital platformlar aracılığıyla alternatif hizmetler sunabilmek amacıyla yoğun çabalar sarf edilmiştir.

2020 yılında gerçekleşmesi planlanan sosyal kültürel birçok etkinlik iptal edilmiş ya da ertelenmiştir. Ödül törenleri, spor müsabakaları, ligler belirsiz süreliğine durdurulmuştur. NBA, İtalya Seri A, Premier Lig, Süper Lig karşılaşmalarına ara verilmiştir. 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası, 2020 Eurovision Şarkı Yarışması, 2020 Yaz Olimpiyatları koronavirüs salgını nedeniyle 2021 yılına ertelenmiştir.

2.1. SALGINA İLİŞKİN VERİLER

Finansal Veriler

COVID-19 koronavirüs salgını dünya çapında ilişkili birçok ekonomik çalkantıya neden olmuş, hisse senedi, tahvil ve emtia (ham petrol ve altın dahil) piyasaları da dahil olmak üzere finansal piyasalar üzerinde geniş kapsamlı ve ciddi etkiler yaratmıştır. Birçok ülkeyi olumsuz yönde etkilemiş, ekonomik, toplumsal, sosyal bozulmalara sebep olmuştur. İşsizlik rakamları ülke farkı gözetmeksizin artmış, ülkelerin sağlık sistemleri büyük alarmlar vermeye başlamıştır. Küresel çapta yaşanan bu kriz, ülkelerin virüsle başa çıkabilmek için birlikte hareket etmelerini gerektirmiştir.

Koronavirüs salgınının dünya çapında Çin dışında koronavirüs yaygınlaştıkça Şubat 2020 sonlarında, Dow Jones Sanayi Ortalaması ve FTSE, %3'ten fazla düşmüştür. Asya genelindeki bu sert düşüşleri, Avrupa'da düşen gösterge endeksleri takip etmiştir. DAX, CAC 40 ve IBEX 35'in her biri yaklaşık %4 düşmüş ve FTSE MIB %5'in üzerine düşmüştür. Petrol fiyatında büyük bir düşüş ve altın fiyatında 7 yılın en yüksek seviyesinde büyük bir artış olmuştur.

Koronavirüs salgınıyla ilgili endişeler nedeniyle NASDAQ-100, S&P 500 Endeksi dahil olmak üzere çeşitli ABD borsa endeksleri 2008 yılından bu yana en keskin düşüşlerini kaydetmiştir. Dow Jones, 2008 mali krizinden bu yana bir günlük en büyük düşüş olan 1,191 puan düşmüştür. Şubat ayında dünya borsaları 2008 mali krizinden bu yana en büyük tek hafta düşüşünü bildirmiştir.

Mart ayına gelindiğinde, S&P 500, borsa açıldıktan sonra dört dakika içinde %7 düşerek 2007-08 mali krizinden bu yana ilk kez bir devre kesiciyi tetiklemiş ve 15 dakika boyunca ticareti durdurmuştur. 10 yıllık ve 30 yıllık ABD Hazine tahvillerindeki getiri, rekor seviyelere ulaşmış ve 30 yıllık tahviller tarihte ilk kez %1'in altına düşmüştür. Asya-Pasifik borsalar kapatılmıştır. Nikkei 225 arasında Tokyo borsasında da 1 yıl içerisinde en yüksek düşüş %20 oranıyla görülmüştür. Avrupa borsaları %11 düşüşle kapatılmıştır.

Petrol fiyatlarında %8 düşüş gerçekleşmiştir. Mart 2020'de ham petrol fiyatlarının çöküşü ve borsa çöküşüyle sonuçlanan OPEC+ anlaşmasına varılamamasının ardından Rusya-Suudi Arabistan petrol fiyatı savaşı açıklanmıştır. Rusya-Suudi Arabistan petrol fiyat savaşı başta ABD olmak üzere birçok ülkeyi olumsuz etkilemiştir. Mart ayında, petrol fiyatlarının 2008 yılından bu yana kendi büyük tek haftalık düşüş yaşanmıştır.

İşsizlik Verileri

Uluslararası Çalışma Örgütü, 2020 yılının ikinci çeyreğinde küresel çalışma saatlerinin yaklaşık %6,7 düşeceğini ve bunun da 195 milyon tam zamanlı çalışana eşdeğer olduğunu açıklamıştır. Ayrıca, 2008 mali krizinde yaşanan 25 milyona yakın iş kaybına kıyasla sadece ilk çeyrekte 30 milyon iş kaybının yaşanmış olabileceğini belirtmiştir.

Ocak ve Şubat 2020'de, Wuhan'daki salgının yüksekliği sırasında, Çin'de yaklaşık 5 milyon insan işini kaybetmiştir. Mart 2020'de, 10 milyondan fazla Amerikalı işini kaybetmiş ve hükümet yardımına başvurmuştur. 21 Mart 2020'ye kadar geçen sürede 3.3 milyon yeni işsizlik talebi kaydı yapılmış olup bir önceki en yüksek kayıt 1982'de 700 bin olarak kaydedilmiştir. 4 Nisan'a kadar geçen süre içerisinde üç hafta içinde sadece ABD'de 16 milyon iş kaybedilmiştir. Federal Rezerv Bankası St. Louis, koronavirüs salgınının ABD'de 47 milyon iş kaybına neden olabileceğini ve işsizlik oranının %32'ye çıkabileceğini öngörmüştür.

Hindistan'da yaşanan karantina uygulamaları sonrası milyonlarca göçmen işçi işsiz kalmıştır. Angus Reid Enstitüsü'nden yapılan ankette Kanadalı hanelerin %44'ünde bir tür iş kaybı yaşandığı bulunmuştur.

2020 Mart ortasında karantina uygulamaları başladığından beri İspanya'da yaklaşık 900 bin işçi işini kaybetmiştir. Mart ayının ikinci yarısında 4 milyon Fransız işçi geçici işsizlik ödeneği için başvurmuş ve 1 milyon İngiliz işçi destek kredi programına başvurmuştur. Almanya'daki yaklaşık yarım milyon şirket, işçilerini Kurzarbeit olarak bilinen devlet tarafından sübvans edilen kısa süreli çalışma programlarına göndermiştir. Alman kısa süreli çalışma tazminat programı Fransa ve İngiltere tarafından da uygulanmaya başlanmıştır.

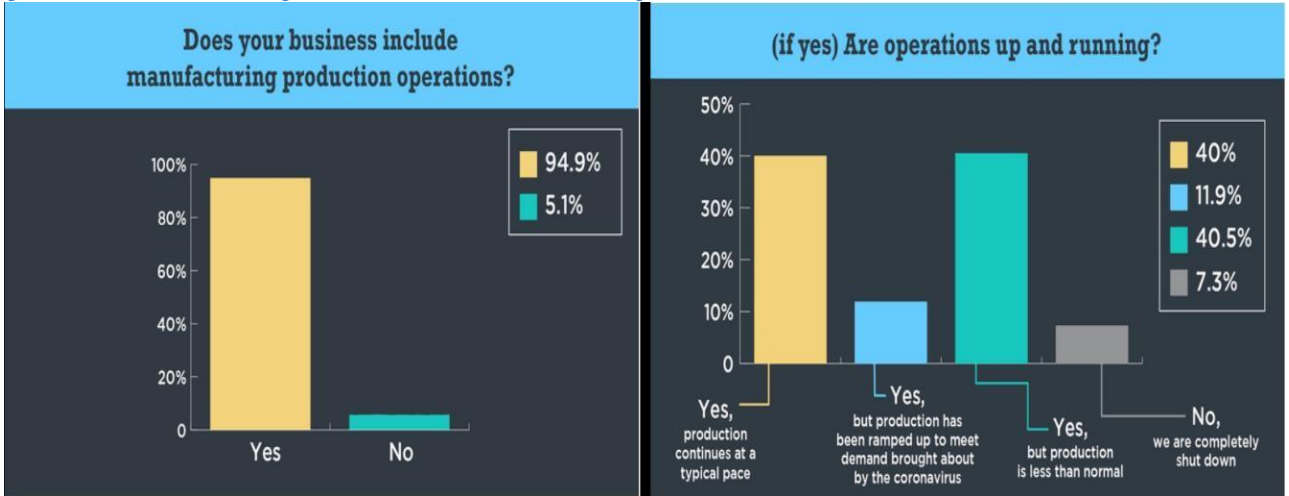
Sektörel Daralma

Birçok hava yolu faaliyetlerini durdurmuştur. British Airways, Finnair, Qatar Airways, United Airlines ve Air Canada çeşitli sebepler belirterek Çin'e uçuşlarını askıya almıştır. Türk Hava Yolları kademeli olarak önce yurtdışı seferlerini daha sonra yurtiçi seferlerini azaltmıştır. Bir süre sonra faaliyetlerini tamamen durdurduğunu açıklamıştır. Dünya şehirlerinin çoğunda, planlanan seyahat %80-90 oranında azalmıştır. Yolcu gemisi endüstrisi de koronavirüsün ilk toplu görüldüğü yerlerden biri olan *Diamond Princess* isimli yolcu gemisi vakasından etkilenmiş ve böylece seyir hatlarında %70-80 düşüş gerçekleşmiştir.

Hizmet sektörü de koronavirüs sebebiyle olumsuz etkilenmiştir. Restoranlar, kafeler, sinemalar, tiyatrolar, müzeler kapatılmış, çalışmalarına ara verilmiştir. Dünya genelinde önemli birçok fabrika üretimini durdurmuş veya üretimine ara vermiştir. ABD'deki üç önemli araba üreticisi tüm üretimini durdurmuştur. Airbus, Michelin, Skoda, Brembo, Maserati, Renault Grubu, Fiat, Lamborghini ve Ferrari dahil birçok firma İtalya, İspanya, Fransa, Sırbistan, Slovakya ve Polonya'daki fabrikalarında üretime ara vermiştir. Volkswagen, fabrikalarında üretimi iki haftalığına durdurmuştur. ABD'de yeni araç satışları %40 azalmıştır. Dünyanın dört bir yanındaki alışveriş merkezleri, çalışma saatlerini azaltarak veya geçici olarak kapatılarak koronavirüs salgını sebebiyle tedbir almıştır. Starbucks, Çin'deki şubelerinin yarısından fazlasını kapatmıştır. Ikea, Çin'de bulunan mağazalarını kapatma kararı almıştır.

Industry Week tarafından yapılan bir ankette koronavirüs salgınının üretim işletmelerindeki yansımaları araştırılması hedeflenmiştir. Ankete katılanların %94,9'unun çalıştığı işletme, üretim-imalat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, bazı üretim işletmelerinin operasyonlarında azalmalar gerçekleşirken, diğer üretim işletmelerinde artışlar göstermektedir. %7,3'lük bir kısım üretimlerini durdurduğunu, %40,5'lik kısım ise normalden daha az üretim yapıldığını belirtmiştir. Buna karşın, %40'lık kısım üretimin normal hızda devam ettiğini ve %11,9'luk kısım koronavirüs sebebiyle artan talebin karşılanması amacıyla üretimin arttığını belirtmiştir.

Şekil 5: Koronavirüsün İşletmelerde Üretim-İmalat Süreçlerine Etkisi

Kaynak: Industry Week

Turizm sektörü de koronavirüs salgınından etkilenmiş, turizm sektöründe işsizliğin artmasına, işletmelerin iflasına, turizmin GSYİH'nın önemli bir bölümü oluşturduğu ülkelerin ekonomilerinde daralmalara sebep

olmuştur. Turizm sektöründe faaliyet gösteren birçok işletmenin geliri azalmıştır. Karantina uygulamaları, hastalık korkusu, uçuşların iptal edilmesi gibi birçok etken turizmin birçok ülkede durma noktasına gelmesine sebep olmuştur.

Koronavirüs salgını, salgınlarla mücadele için küresel çapta artan KKE kullanımı, panik satın alımları (maketlerde rafların gıda, tuvalet kağıdı ve su gibi ürünlerin ciddi şekilde azalması) gibi sonuçlar doğurmuştur. Fabrikaların kapatılması ve lojistik operasyonlarda yaşanan aksama, tedarik sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. DSÖ'ne göre, KKE'ye olan talep %100 artmıştır. Bu da normal fiyatın 20 katına kadar yüksek fiyatlara yol açmış ve tıbbi ürün tedarikinde gecikmelere neden olmuştur.

Ülke Ekonomileri Verileri

Ülke ekonomileri de küresel çaplı salgından olumsuz etkilenmiştir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, gelişmekte olan ülkelerde 220 milyar dolarlık bir gelir düşüşü beklediğini ve COVID-19'un ekonomik etkisinin aylarca hatta yıllarca sürebileceğini açıklamıştır.

Alman Hükümeti, krizin bir sonucu olarak ekonomisinin neredeyse %10 daralabileceği öngörüsünde bulunmuş, Fransa Bankası Fransız ekonomisinin durgunluk içinde olduğunu ve 2020 yılının ilk çeyreğinde %6 daralabileceğini açıklamıştır. ABD merkezli kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, dünya ekonomisinin 2020 yılında koronavirüsün olumsuz etkisi nedeniyle %0,5 oranında daralabileceğini belirtmiştir. Neredeyse tüm G20 ülkeleri için 2020'de negatif büyüme oranları bekleyen kuruluş, Türkiye ekonomisinin 2020'de %1,4 küçüleceğini öngörüsünü açıklamıştır. Japonya'nın ihracat odaklı ekonomisi salgından önemli ölçüde etkileneyeceği ve ekonomik bir yavaşlama süreciyle beraber %3 civarında bu yıl küçüleceğini tahmin edilmiştir. Birleşik Krallık için salgından önce, Brexit sürecini ekonomide durgunluk yaratacağı düşünülüyordu. Salgın sonrası yapılan tahminlerle, koronavirüs salgını sebebiyle 2020'de Birleşik Krallık ekonomisinde %5 daralma olabileceği öngörülmüştür.

Sosyo-Kültürel Veriler

Nisan ayında yayınlanan Birleşmiş Milletler raporuna göre, 2020 sonuna kadar dünya genelinde 130 milyon kişinin daha açlık sınırına geleceğini ve toplam açlık sınırında olan kişilerin sayısının 265 milyona ulaşacağı düşünülmektedir.

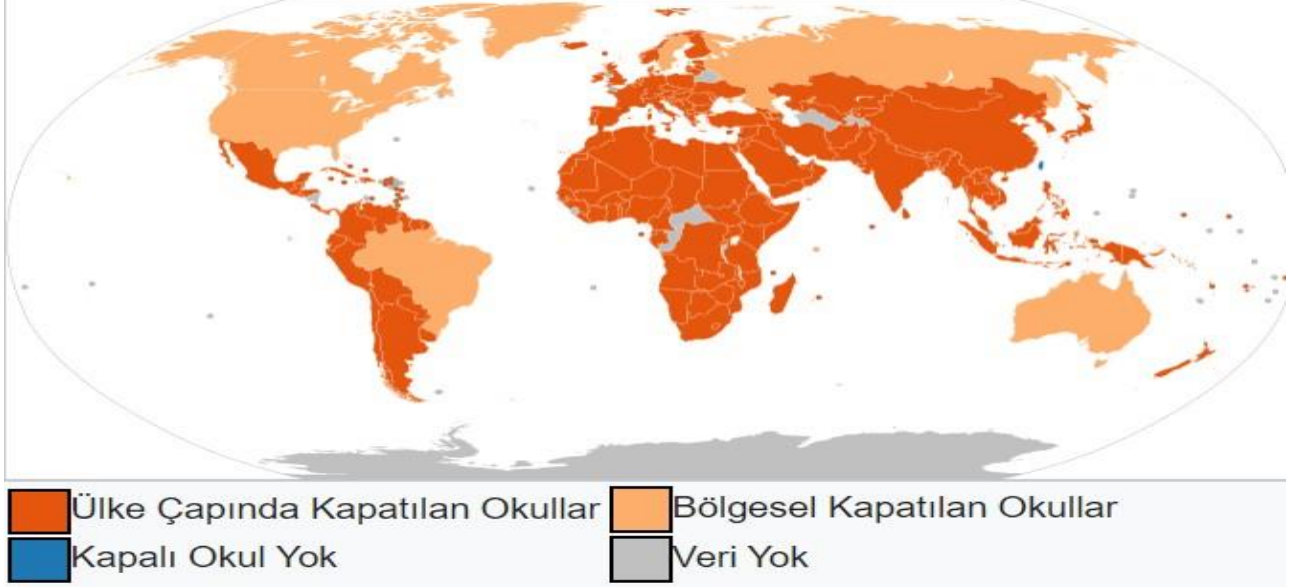
Dünyada koronavirüs salgınının yol açtığı bozulma, çevre ve iklim üzerinde çok sayıda etkiye neden olmuştur. Planlı yolculuklardaki ciddi düşüş birçok bölgede havakirliliğinde düşüş yaşanmasına sebep olmuştur. Örneğin Çin'de, karantina tedbirleri dolayısıyla karbon emisyonunda %25 azalma, azot oksit emisyonlarında %50 azalma görülmüştür.

Koronavirüs salgını, birçok ülkede aile içi şiddet ve intihar vakalarında artış yaşanmasına sebep olmuştur. Karantina uygulamaları, finansal güvensizlik, stres ve belirsizlik gibi etmenlerin vakaların artmasında etkili olduğunu düşünülmektedir. İşsizlik korkusu, sosyal izolasyon, finansal etmenler intihar vakalarının artmasına sebebiyet vermiştir.

Koronavirüs salgını dünya genelinde eğitim-öğretimin aksamasına sebep olmuştur. İlköğretim, ortaöğretim, lise, üniversite gibi kurumlar eğitim-öğretime ara vermişlerdir. Bazı kurumlar çevrimiçi sistemle uzaktan eğitim ve öğretime devam etmişlerdir. Salgınla mücadele kapsamında okulların kapanması sebebiyle yaklaşık

1.2 milyar öğrencinin etkilendiği düşünülmektedir. UNESCO'nun raporuna göre, 177 ülkede, ülke genelinde okullar kapatılmakta ve 13 ülke de bölgesel kapanışlar uygulanmaktadır. Dünya öğrenci nüfusunun yaklaşık %73'ünün etkilendiği düşünülmektedir.

Şekil 6: Dünya Çapında COVID-19 Tedbirleri Kapsamında Kapanan Okullar

Kaynak: UNESCO

Alınan Önlemler

Küresel çapta hızla yayılan salgın ülke ekonomilerini olumsuz etkilemiştir. Ülkeler, ekonomilerinin ve toplumun bu salgından en az şekilde etkilenmeleri için çeşitli önlemler almak zorunda kalmıştır. Kanada Başbakanı Justin Trudeau, koronavirüs hastalığına karşı federal yanıtı yönetmek için yeni bir kabine komitesi kurulacağını duyurmuştur. Kanada Hükümeti, DSÖ'ye 50 milyon dolar ve Kanada'da koronavirüs araştırmalarını finanse etmek için 275 milyon dolara ek olarak 1 milyar Kanada Doları COVID-19 Yanıt Fonu oluşturacağını açıklamıştır.

Çin Merkez Bankası nispeten mütevazı önlemler olarak bankalar için rezerv gereksinimlerini azaltmıştır. Bu da koronavirüs salgınından etkilenen işletmelere 80 milyar dolara yakın kredi verebilmelerine imkan sağlamıştır. Önümüzdeki aylarda faiz oranlarını azaltılacağına bir göstergesi olmuştur. Euro bölgesinin en büyük ekonomilerinden biri olan Almanya, 350 milyar €'luk destek fonu açıklamıştır. Bu fon, koronavirüs ile mücadele eden işletmelere sınırsız kredi vermek amacıyla oluşturulmuştur. Ayrıca bu fon, stratejik öneme sahip halka açık ve salgından etkilenen firmaların hisselerinin kamu kuruluşlarınca alması için kullanılabilir olup zararlı ve kötü niyetli olabilecek hisse alıcılarının önüne geçilip stratejik öneme sahip firmaların yerli kimliğinin korunmasına önem verilmesini sağlamıştır. Japon Hükümeti de ülkeye son zamanlardaki en zorlu dönemlerinden birinde yardımcı olmak amacıyla yaklaşık 1 trilyon dolar değerinde büyük bir yardım paketi açıklamıştır.

İngiltere Hükümeti, şirketlerin büyük işten çıkarılmalarını engellemek için birkaç ay boyunca işçi maaşlarının %80'ini ödemeyi taahhüt etmiş; serbest çalışan işçilere kayıp ücretler karşılığında geri ödeme yapılmış; vergi ödemelerini ertelemiş; artan işsizlik ödeneği oluşturmuş; küçük ve orta ölçekli şirketler için bir kredi programı oluşturmuş; ve yardım kuruluşlarına bağış yardımı sağlamıştır.

Amerika Merkez Bankası FED'in tarihi eylemleri arasında faiz oranlarının sıfıra indirilmesi, banka rezerv gereksinimlerinin sıfıra indirilmesi, hazine bonoları ve ipotek destekli menkul kıymetlerden yüz milyarlarca dolar satın alma, kurumsal ve belediye borçlarının satın alınması ve banka dışı borçlara acil kredi verilmesi gibi önlemler yer almıştır. ABD ekonomisinin bu salgından en az etkilenmesi amacıyla 2 trilyon dolarlık bir teşvik paketi açıklanmıştır. Ayrıca bireylere 1200 dolara kadar doğrudan ödemeler, işletmelere yüz milyarlarca dolar kredi ve hibe, işsizlik ödeneklerinde artış ve hastaneler ile sağlık hizmeti sağlayıcıları için destekler açıklanmıştır.

Fransa'da doğalgaz-elektrik-su ödemelerinde erteleme, İtalya'da temizlik ürünlerinde %50 vergi muafiyeti, kiralarda %60 vergi muafiyeti, Bulgaristan'da COVID-19 ile mücadele için bütün sağlık çalışanları için ekstra ödenek (aylık 500 € prim), Fransa, Almanya ve İsveç'te daha önceden alınmış krediler için özellikle etkilenen KOBİ tarzı işletmelerin ödeme güclüğü göz önünde bulundurularak şartların yeniden lehte gözden geçirilmesi, İsveç'te özellikle işyeri kira sözleşmelerinin Nisan-Haziran dönemleri için düşürülmesi, Macaristan'da dağıtım servisi veren restoran ve marketlerin daha önce dağıtım izni almamış olmaları durumunda bu hizmeti verebilmeleri için yasal prosedürlerin en basit düzeye indirilmesi gibi önlemler alınmıştır.

Avrupa Birliği, üye ülkelere, işletmelere ve işçilere acil borç verme ve diğer yardımları sağlamak için 500 milyar

€'luk bir paket oluşturmuştur. Avrupa Merkez Bankası (ECB), bu yıl üyelerine kriz sırasında yardımcı olmak için 750 milyar €'ya kadar ek bono satın alacağını belirtmiştir.

Uluslararası Para Fonu (IMF), gelişmekte olan ekonomiler tercih edilerek, koronavirüs nedeniyle finansal krizlerle karşılaşan üye ülkelere borç vermek için 100 milyar dolar ayırmıştır. Nisan ayı başlarında, doksandandan fazla ülke kurtarma talebinde bulunmuştur.

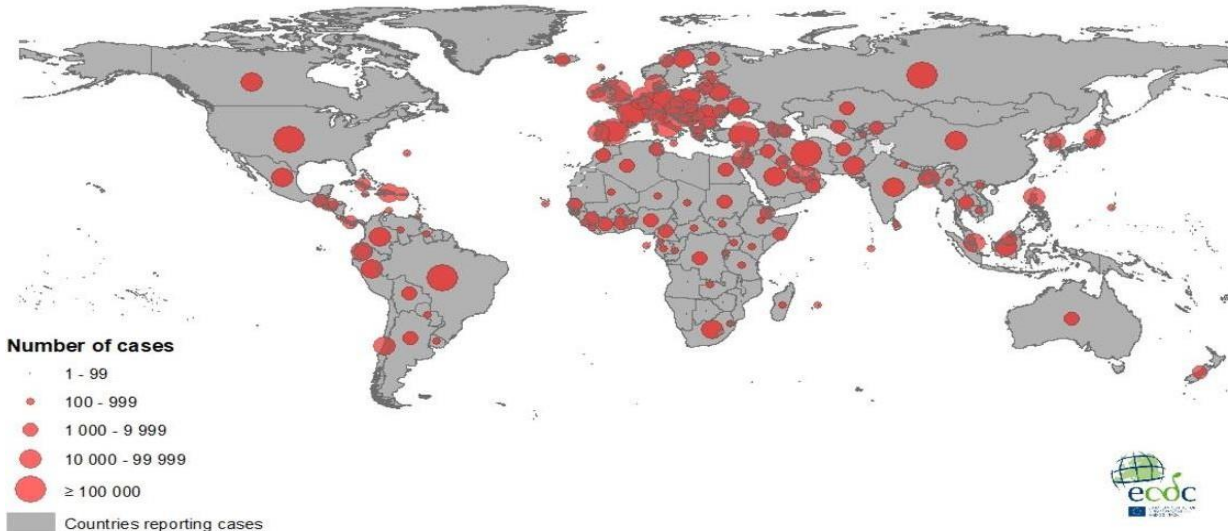
Dünya Bankası, bankanın salgının etkilerine karşı 150 milyar dolardan fazla para harcamıştır. Virüsle ilgili iki düzineden fazla kredi talebi hızlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Şu ana kadar Hindistan en büyük krediyi 1 milyar dolardan almıştır.

Türkiye Hükümeti 100 milyar liralık paket açıklamıştır. Bu paket kapsamında, krizden en çok etkilenen hizmet sektöründeki işverenlerin vergi yükümlülükleri, SGK primleri ve kredi borçları ertelenmesi, Kredi Garanti Fonu (KGF) limiti yükseltilerek teminat sorunu nedeni ile kredi alamayan firmaların banka kredilerine erişimi kolaylaştırılması, kısa çalışma ödeneği ile üretime ara veren işyerlerinde çalışanlara geçici gelir desteği sağlanması, ihtiyaç sahibi ailelere 2 milyar TL'lik bir kaynak aktarılması, konut alımında kredi koşullarında kolaylık sağlanması, en düşük emekli maaşı 1.500 liraya yükseltilmesi, asgari ücret desteği devam ettirilmesi, ihracatçıya stok finansman desteği verilmesi gibi önlemler alınmıştır.

2.2. DÜNYADA EN ÇOK VAKA GÖRÜLEN ÜLKELER

Koronavirüs salgını dünya çapında 210 ülke ve bölgeyi etkilemektedir. Avrupa'nın tamamında koronavirüs vakaları görülmektedir. 26 Mayıs 2020 itibariyle dünya genelinde 5 milyon barajı aşmış ve toplam onaylanmış vaka sayısı 5 milyon 686 bin 282'ye ulaşmıştır. Dünya genelinde 2 milyon 430 bin 788 iyileşen hasta mevcut iken virüs nedeniyle 352 bin 227 hasta hayatını kaybetmiştir.

Şekil 7: Dünya Çapında Ünelere Göre Onaylanmış Vaka Sayıları

Kaynak: Avrupa Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezi

26 Mayıs 2020 itibariyle toplam onaylanmış vaka sayıları ülkelere göre incelendiğinde ilk sırada 1 milyon 725 bin 275 ile ABD bulunmakta olup bu ülkeyi 394 bin 507 ile Brezilya, 362 bin 342 ile Rusya, 283 bin 339 ile İspanya, 265 bin 227 ile Birleşik Krallık ve 230 bin 555 ile İtalya ile takip etmektedir. Salgının ortaya çıktığı Çin'de ise 82 bin 993 vaka kayda geçmiştir. 26 Mayıs 2020 itibariyle Fransa 182 bin 722, Almanya 181 bin 288, Türkiye 158 bin 762, Hindistan ise 151 bin 876 toplam vaka sayısı duyurmuştur.

Tablo 1: Dünyada En Çok Vaka Görülen Ülkeler

ÜLK E	NÜFU S	VAKA SAYISI	ÖLÜM SAYISI
DÜNYA GENELİ		5.686.282	352.227
ABD	330.811.717	1.725.275	100.572
Brezilya	212.409.786	394.507	24.593
Rusya	145.928.485	362.342	3.807
İspanya	46.753.049	283.339	27.117
Birleşik Krallık	67.851.047	265.227	37.048
İtalya	60.470.230	230.555	32.955
Fransa	65.259.581	182.722	28.530
Almanya	83.757.965	181.288	8.498
Türkiye	84.247.422	158.762	4.397
Hindistan	1.378.641.054	151.876	4.346
İran	83.883.203	139.511	7.508
Peru	32.924.686	129.751	3.788
Kanada	37.709.091	86.647	6.639
Çin	1.439.323.776	82.993	4.634
Şili	19.099.822	77.961	806
S.Arabistan	34.757.706	76.726	411
Meksika	128.796.145	74.560	8.134
Pakistan	220.438.956	57.705	1.197
Belçika	11.584.702	57.455	9.334
Katar	2.875.978	47.207	28
Hollanda	17.131.215	45.578	5.856
Beyaz Rusya	9.449.619	38.059	208
Ekvador	17.615.358	37.355	3.203
Bangladeş	164.524.398	36.751	522
İsveç	10.093.058	34.440	4.125
Singapur	5.845.767	32.343	23
B.A.E.	9.878.250	31.086	253
Portekiz	10.199.497	31.007	1.342
İsviçre	8.648.347	30.761	1.915
İrlanda	4.932.204	24.735	1.615
G.Afrika	59.232.433	24.264	524
Endonezya	273.231.828	23.165	1.418
Kolombiya	50.828.154	23.003	776
Kuveyt	4.264.055	22.575	172
Polonya	37.850.537	22.074	1.024
Ukrayna	43.757.987	21.584	644

2.3. DÜNYADA DAHA ÖNCE GÖRÜLMÜŞ SALGIN HASTALIKLAR

Tarih boyunca birçok değişik salgın hastalık insanlık için büyük tehlike oluşturmuş, tarihin seyrini değiştirmiş hatta bazı uygarlıkların sonunu getirmiştir. Her devirde binlerce insan grip, veba, kolera, tifüs gibi bulaşıcı ve salgın hastalıklardan hayatını kaybetmiştir. Her ne kadar asırlar, devirler değişse de hastalıklar tarih boyunca hep kendinden söz ettirmeyi başarmıştır. Hastalıklar her devirde olmuş, binlerce insan veba, kolera, tifüs, cüzzam, frengi, sıtma gibi bulaşıcı ve salgın hastalıklardan hayatını kaybetmiştir. Yakın tarihe kadar birçok toplumu etkileyen, bütün dünyanın savaştığı bulaşıcı ve salgın hastalıklardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Kara Veba (1346 – 1353)

1346-1353 yılları arasında meydana gelen Kara Veba salgınının 75 ila 200 milyon arasında insanı öldürdüğü düşünülmektedir. Tam sayıları bilmek mümkün olmasa da özellikle Avrupa nüfusunun bu yıllarda %30 ila %60 oranda azaldığı belirtilmektedir. Yaşanan kıyım sonrası toplumda tanrının ve kilisenin sorgulanmasına sebep olan Kara Veba salgınının dinde reformun ve hayatın pek çok alanında rönesansın başlamasının başlıca nedenlerinden biri olduğu bilinmektedir.

Birinci Dünya Savaşı sırasındaki Tifüs salgını

1914-1918 yılları arasında Tifüs bakterisini taşıyan bitlerin neden olduğu salgın savaşın beraberinde getirdiği bir olguydu. Avrupa ve Asya'da 25 milyon kişi hastalanmış ve özellikle Sovyetler Birliği ülkelerinde 3 milyona yakın insan hayatını kaybetmiştir. Batılı ülkeler salgına neyin neden olduğunu daha hızlı anlamış ve bitlerden kurtulmak üzere önlemler alınmıştır. Doğu ülkeleri ise daha geç önlem almış ve bu nedenle dünyanın bu kısmında çok daha fazla sayıda insan hayatını kaybetmiştir.

İspanyol Gribi (1918-1920)

Birinci Dünya Savaşı'nı takip eden yıllarda 500 milyon insana bulaşan H1N1 influenza virüsü neden olduğu yüksek ateş ile dünya genelinde 50 ila 100 milyon arasında sağlıklı insanın ölümüne neden olmuştur. Bu sayı birinci ve ikinci dünya savaşlarında ölen insan sayısının toplamından kat kat daha fazladır. Bu virüsü diğerlerinden ayıran şey saldırdığı bünyenin bağışıklık sistemi ne kadar güçlüyse ateşin de o kadar yüksek meydana gelmesi olmuştur. İspanyol Gribi tarihteki en büyük felaketlerden biri olarak kayıtlara geçmiştir.

Asya Gribi (1957-1958)

Çin'de başlayan Influenza-A virüsünün ördeklerde mutasyona uğrayarak insana geçen bir hastalık olduğu düşünülmektedir. Asya Gribi olarak adlandırılan hastalık 4 milyona yakın insanın canına mal olmuştur. Aynı zamanda bulunan bir aşı ile salgının önüne geçilmiştir. Bir yıl içerisinde 40 milyon kişi aşılanmıştır. Asya Gribi kitlesel aşılanmanın önemini ve etkisini gösteren en önemli örneklerden biri haline gelmiştir.

AIDS Pandemi ve Epidemisi (1981-Günümüz)

20'nci yüzyılın ortalarında maymunlardan insana geçtiği anlaşılan HIV virüsünün saptanabilen ilk örneği 1959'da Kongo'da görülmüştür. Ne var ki, teşhisi ve adı ancak 1980'lerde konulmuştur. Son 30 yılda 36 milyon insanın hayatına mal olan virüsü kesin tedavi edebilecek bir çözüm hala bulunmamaktadır. Sadece önlem almak ve hastalığa yakalandıktan sonra ömür boyu ilaç tedavisi kullanmak gerekmektedir.

H1N1 Domuz Gribi Pandemisi (2009-2010)

Salgın, ismi resmi olarak "2009 H1N1 FLU" şeklinde belirlenmeden önce domuz gribi olarak biliniyordu. Panikleyen ülkeler domuz satışlarını ve domuz ürünlerini yasaklamış, domuz eti endüstrisi olumsuz

etkilenmiştir. Mısır'da virüsü durdurmak için 300 bin domuz katledilmiştir. SWINE FLU isminde olması sebebiyle domuzlara karşı bir tepki yaratıldı. Halbuki domuzdan insana değil insandan insana bulaşmıştır. CDC'ye göre, virüs bir yıl içinde dünya çapında 1.4 milyar insanı enfekte etmiş ve 151.700 ila 575.400 arasında kişi hayatını kaybetmiştir.

Batı Afrika Ebola Pandemisi (2014-2016)

Bildirilen ilk vaka Aralık 2013'te Gine'de gerçekleşmiştir. Daha sonra hastalık hızla Liberya ve Sierra Leone'ye yayılmıştır. Ebola, 2014-2016 yılları arasında Batı Afrika'yı tahrip etmiş, bildirilen 28.600 vaka ve 11.325 ölüm kayıtlara geçmiştir. Vakaların ve ölümlerin büyük kısmı bu üç ülkede meydana gelmiştir. Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezleri, Nijerya, Mali, Senegal, ABD ve Avrupa'da daha az sayıda vaka meydana geldiğini bildirmiştir.

Zika Virüsü Epidemisi (2015-Günümüz)

Zika virüsü genellikle Aedes cinsinin sivrisineklerine yayılmakta olup insanlarda da cinsel yolla bulaşabilmektedir. Zika'yı taşıyan sivrisinekler sıcak, nemli iklimlerde en iyi şekilde gelişmekte ve Güney Amerika, Orta Amerika ve virüsün gelişmesi için Amerika Birleşik Devletleri'nin güneydeki başlıca bölgelerini oluşturmaktadır. Güney Amerika ve Orta Amerika'daki son Zika salgınının etkisi henüz bilinmemektedir. Bilim insanları virüsü kontrol altına almak için halen daha çalışmalarını sürdürmektedir.

3. FRANSA'DA COVID-19 (KORONAVİRÜS) SALGINI

Ortaya çıktığı tarihten itibaren dünya genelinde hızla yayılan COVID-19 (Koronavirüs) salgını Fransa'da ilk kez 24 Ocak 2020 tarihinde Bordeaux şehrinde saptanmıştır. Söz konusu tarihe kadar Avrupa genelinde herhangi bir COVID-19 vakası görülmemiş olmasına rağmen 22 Ocak tarihinde Çin Halk Cumhuriyeti'nden Fransa'ya dönen 48 yaşındaki Fransız vatandaşı hem Avrupa'da hem de Fransa'da görülen ilk COVID-19 vakası olarak kayıtlara geçmiştir. Bunun ardından Fransa'da görülen ilk 5 COVID-19 vakasının yakın zamanda Çin'den geldiği bildirilmiştir.

28 Ocak tarihinde COVID-19 testi pozitif çıkan ve Paris'te hastaneye kaldırılan Çinli bir turistin 14 Şubat tarihinde hayatını kaybetmesiyle Fransa'da COVID-19 kaynaklı ilk ölüm gerçekleşmiştir.

COVID-19 salgınının Fransa genelinde yayılmasında kilit rol oynayan olayın, 17-24 Şubat tarihleri arasında Grand Est bölgesinin Mulhouse şehrinde yapılan ve yaklaşık 2.500 kişinin katıldığı Evanjelist Kilisesi'nin olağan yıllık toplantısı olduğu Fransız yetkililer tarafından kabul edilmiştir. Toplantıya katılan kişilerin en az yarısının COVID-19 virüsü ile temas ettiği düşünülmektedir.

Fransa, COVID-19 salgınından en çok etkilenen ülkelerden biri olarak 27 Mayıs itibarıyla toplam vaka sayısı bakımından dünya genelinde 7'nci sırada yer almaktadır. Toplam ölüm sayısı ele alındığında ise Fransa; ABD, Birleşik Krallık ve İtalya'nın ardından 4'üncü sırada bulunmaktadır. Fransa'da 27 Mayıs itibarıyla toplam 182.722 COVID-19 vakası kaydedilmiştir. COVID-19 kaynaklı ölümlerin sayısı ise 28.530'a ulaşmış durumdadır. Dünya genelinde kaydedilen 5.687.877 vakanın %3,2'si Fransa'da görülürken COVID-19 kaynaklı ölümlerin %8,1'inin ise Fransa'da gerçekleştiği kaydedilmiştir.

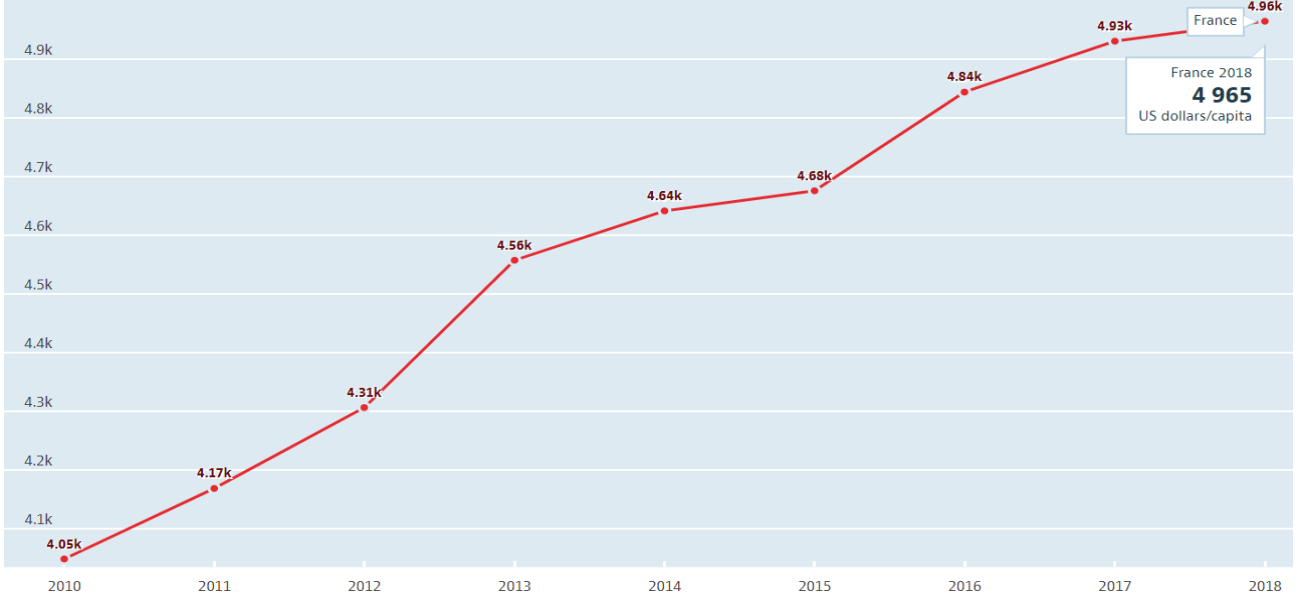
3.1. FRANSA'DA SAĞLIK SEKTÖRÜ

Dünya Sağlık Örgütü tarafından daha önceki yıllarda yapılan açıklamalarda Fransa'nın dünyadaki en iyi sağlık hizmetlerine sahip olduğu belirtilmiştir. Sağlık hizmetlerinin bir kısmı devlet tarafından finanse edilen

Fransa'da hastane kapasiteleri ve kişi başına düşen doktor sayısının diğer ülkelere ve özellikle ABD'ye kıyasla çok daha yüksek olduğu bilinmektedir. Yapılan araştırmalar Fransız vatandaşların %80'inin ülkedeki sağlık hizmetinden memnun olduklarını gösterse de sağlık sisteminin borç içinde olduğu ve sistemin reform gerektirdiği yetkililer tarafından ifade edilmektedir.

Eurostat tarafından 2017 yılında 259.6 milyar euro sağlık harcaması yaptığı kaydedilen Fransa'nın OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) tarafından yayınlanan istatistikleri incelendiğinde 2018 yılında Fransa'da kişi başına düşen toplam sağlık harcamasının 4.965 dolar olduğu görülmektedir. Fransa söz konusu harcama değeriyle OECD ülkeleri arasında 12'nci, AB ülkeleri arasında ise 7'nci sırada yer almaktadır. 2018 yılındaki toplam sağlık harcamasının GSYH'ye oranı ise son 3 yıldaki en düşük değer olarak %11,18 şeklinde kaydedilmiştir.

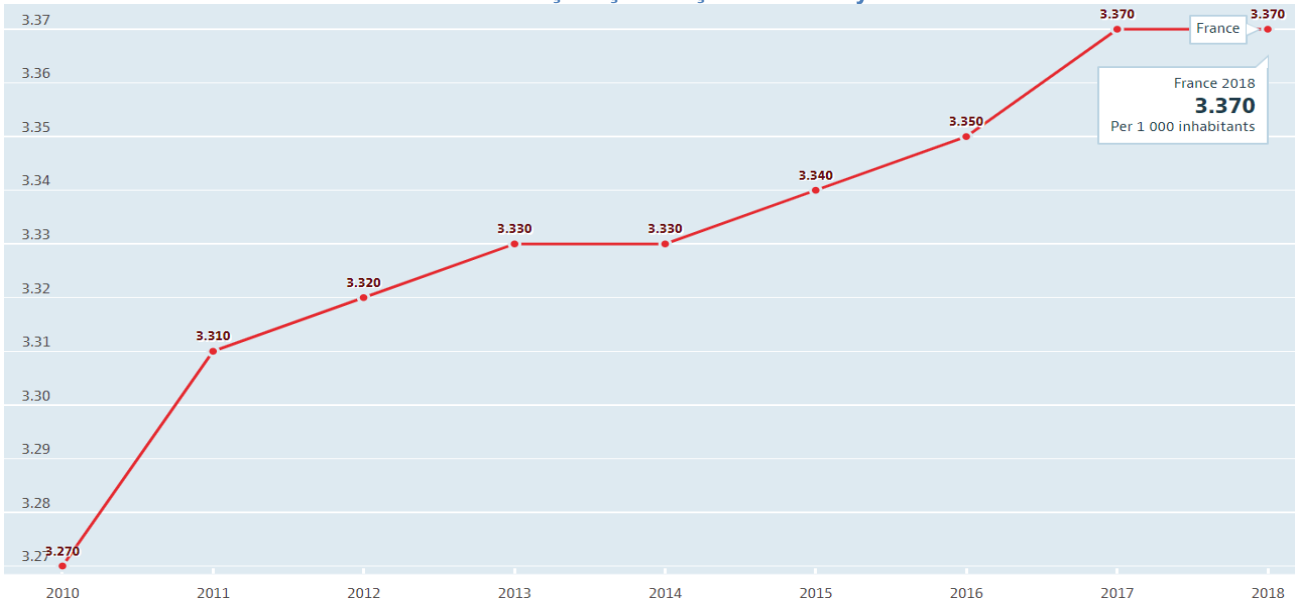
Grafik 1: 2010-2018 Arasında Fransa'da Kişi Başına Düşen Toplam Sağlık Harcaması (\$)

Kaynak: OECD Data

Aşağıdaki grafik incelendiğinde Fransa'da 1.000 kişi başına düşen doktor sayısının 2018 yılında bir önceki yıl değerini koruyarak 3,370 olarak kaydedildiği görülmektedir. Fransa 1.000 kişi başına düşen doktor sayısı bakımından OECD ülkeleri arasında 14'üncü, AB ülkeleri arasında ise 10'uncu sırada yer almaktadır.

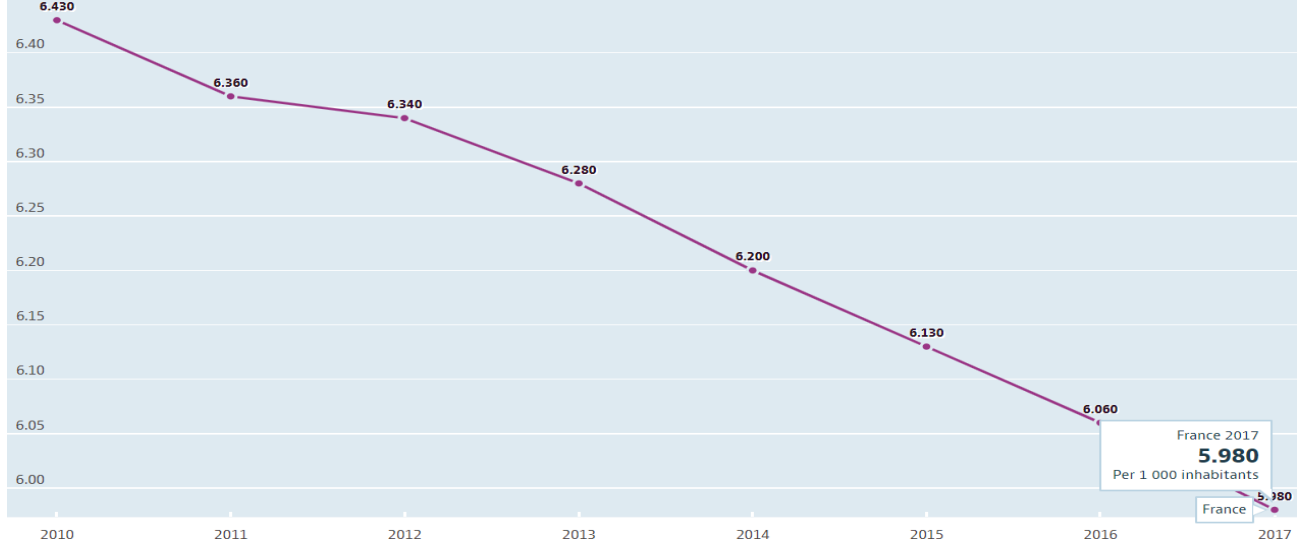
Grafik 2: 2010-2018 Arasında Fransa'da 1.000 Kişi Başına Düşen Doktor Sayısı

Kaynak: OECD Data

Aşağıdaki grafikten görüldüğü üzere 2010-2017 yılları arasında Fransa'da 1.000 kişi başına düşen yatak sayısı giderek azalmakta olup 2017 yılında kaydedilen rakam 1.000 kişi başına yaklaşık 6 yatak şeklindedir. Fransa 1.000 kişi başına düşen yatak sayısı bakımından OECD ülkeleri arasında 9'uncu, AB ülkeleri arasında ise 7'nci sırada yer almaktadır.

Grafik 3: 2010-2017 Arasında Fransa'da 1.000 Kişi Başına Düşen Yatak Sayısı

Kaynak: OECD Data

COVID-19 salgınının, son birkaç yılda kapasitelerin düştüğü ve sağlık personeli üzerindeki yükün arttığı Fransız sağlık sisteminin zayıflıklarını ortaya çıkardığı düşünülmektedir. Fransa çoğu ülkeden daha fazla sağlık harcaması yapmasına ve verdiği sağlık hizmetini dünyanın en cömert ve en iyilerinden biri olarak tanımlamasına rağmen söz konusu dönemde istenen verimi gösterememiş durumdadır. 2002'den bu yana, Fransız sağlık personelinin çalışma süresi haftada 35 saat ile sınırlı olmasına rağmen pratikte çalışma saatleri çok daha uzun süreleri kapsamakta ve personel eksikliği, sağlık çalışanlarının yaptıkları fazla mesailerin karşılığında kullanmak istedikleri zorunlu ücretli izinlere çıkmalarını engellemektedir. Hemşireler birliğine göre, sadece Paris bölgesindeki hastaneler personeline 1 milyon gün ücretli izin borçlu durumdadır. Şu anda, Fransa'daki hemşirelerin maaşları ayda yaklaşık 1.500 €'dan başlamakta olup bu düşük değer OECD ülkeleri arasında Fransa'yı 28'inci sıraya yerleştirmektedir.

Fransa Sağlık Bakanlığı verilerine göre Fransa'da 243.326'sı kamu sektöründe olmak üzere toplamda 395.693 hastane yatağı bulunmaktadır. Ancak yetkililer, toplam kapasitenin %1 azalmasına yol açacak şekilde 2018 yılında 4.100'den fazla hastane yatağının ortadan kaybolduğu ve bu durumun COVID-19 dönemine yakın bir zamanda gerçekleştiği için eleştirilmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak Fransa'daki COVID-19 vakalarından bazıları tedavi görmek üzere diğer Avrupa ülkelerine gönderilmiştir. COVID-19 sürecinde doktorların ellerinde yeterli miktarda cerrahi ve diğer türde maske bulunmadığını ve koruyucu giysi eksikliği nedeniyle çöp poşeti giydiklerini açıklamalarıyla söz konusu dönemde Fransız sağlık sisteminin yetersiz kaldığı düşüncesi hakim olmuştur. Söz konusu durumların Fransa'nın yıllardır uyguladığı "kemer sıkma politikası" kaynaklı olduğu belirtilmektedir.

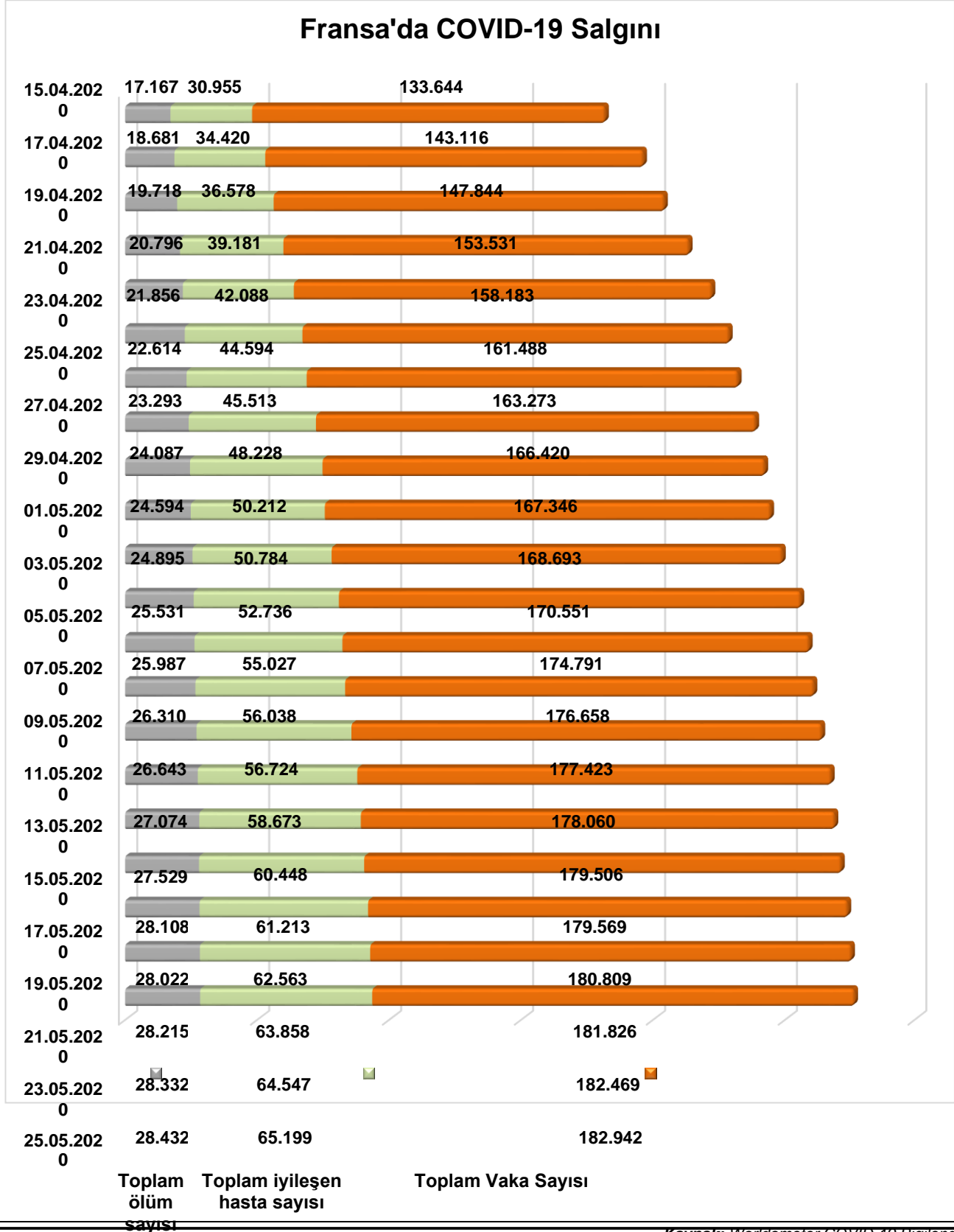
3.2. FRANSA'DA GÖRÜLEN VAKA SAYISI

27 Mayıs itibarıyla Fransa'da görülen vaka ve ölüm sayıları ele alındığında 3 Nisan tarihi 17.355 vaka ile birlikte en çok yeni COVID-19 vakasının görüldüğü gün olarak kayıtlara geçmiştir. Bu tarihi 8.728 yeni vaka sayısı ile 7 Nisan takip etmiştir. Nisan ve Mayıs ayları baz alındığında günlük vaka sayısının dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Günlük ölen kişi bakımından ise en yoğun gün 1.438 ölümün gerçekleştiği 15 Nisan tarihidir. Ölüm sayısı açısından 2'nci en yoğun gün ise 1.417 ölüm ile 7 Nisan olarak kaydedilmiştir.

Fransa'da COVID-19 Salgını, Mayıs 2020

27 Mayıs 2020 itibariyle Worldometer'da yayınlanan verilere göre Fransa'daki COVID-19 kaynaklı toplam vaka sayısı 182.722'ye ulaşmıştır. 182.722 vakadan 88.313'ünün aktif vaka olduğu belirtilmiştir. Güncel olarak aktif vakaların %98'i normal seyrederken %2'si kritik durumdadır. Salgın nedeniyle ölen toplam kişi sayısı ise 27 Mayıs'ta 28.530'a yükselmiştir. İyileşen toplam hasta sayısı ise 65.879 olarak kaydedilmiştir. Nihai verilere göre aktif olmayan vakalar incelendiğinde iyileşme oranı %70 iken vakaların %30'u ise hayatını kaybetmiş durumdadır. Bu verilerle birlikte Fransa dünya genelindeki toplam vaka sayısı sıralamasında ABD, Brezilya, Rusya, İspanya, Birleşik Krallık ve İtalya'nın ardından 7'nci sırada yer almaktadır. Yapılan COVID-19 testi sayısı bakımından ise toplam 1.384.633 test ile dünya genelinde 11'inci sırada bulunan Fransa'da 1 milyon kişi başına yapılan test sayısı 21.217 olarak kaydedilmiştir.

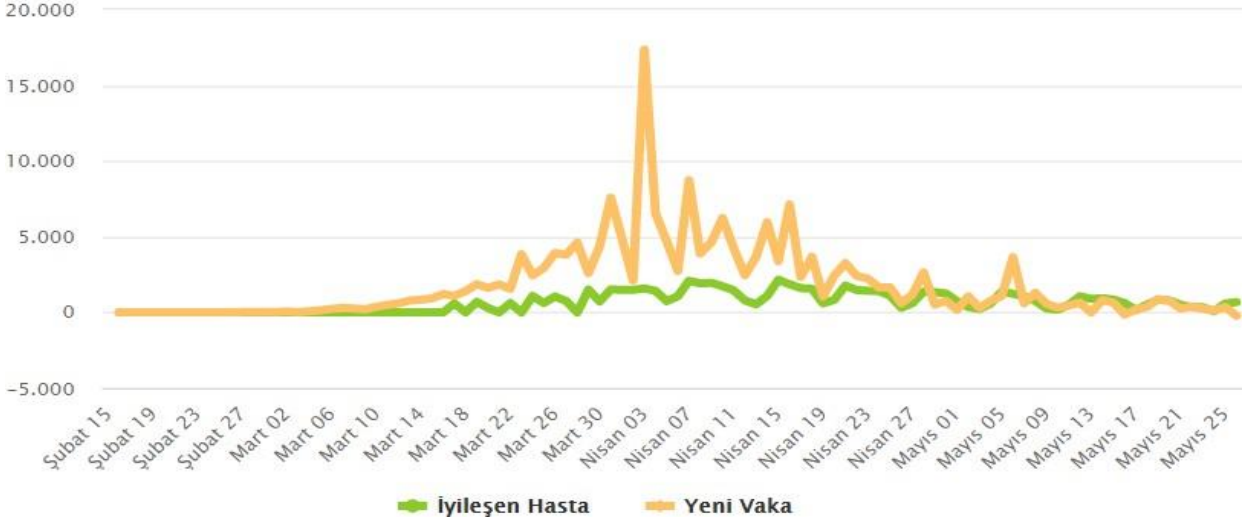
Grafik 4: Fransa'da Görülen COVID-19 Salgınına İlişkin Toplam Veriler

Günlük yeni vaka sayısı ile iyileşen hasta sayısının birbirlerine göre değişimleri ise aşağıdaki grafik üzerinde gösterilmektedir. 15 Şubat ile 25 Mayıs tarihlerini kapsayan süreçte gelişen günlük vaka sayısı ile iyileşen hasta sayısının 15 Mart sonrasında oldukça dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Turuncu çizgi günlük yeni vaka sayısını gösterirken yeşil çizgi ise günlük iyileşen hasta sayısını göstermektedir.

Grafik 5: Fransa'da Görülen COVID-19 Salgınına İlişkin Günlük Yeni Vaka ve İyileşen Hasta Sayısı

Yeni Vaka Sayısı ve İyileşen Hasta Sayısı

Kaynak: Worldometer COVID-19 Bilgilendirme Sayfası

3.3. EKONOMİK DEĞİŞİM

2019 yılı itibariyle 2.9 trilyon dolar büyüklüğünde bir ekonomiye sahip olan Fransa, dünyanın 6'ncı ve Avrupa Birliği'nin ise 2'nci en büyük ekonomisi olarak bilinmektedir. 17 Mart tarihinde başlayan ve iki kez uzatılarak 11 Mayıs'ta bitmesi öngörülen sokağa çıkma kısıtlaması başta olmak üzere COVID-19 salgını ile mücadele sürecinde alınan önlemler ve ticaretteki dengelerin değişmesi sonucunda ekonomik hayatta da bazı değişiklikler yaşanmaktadır.

Fransa Merkez Bankasının (Banque de France) 14 Nisan'da yayınladığı ve sokağa çıkma kısıtlamasının başladığı Mart'ın ikinci yarısında sektörlerin ekonomik açıdan nasıl etkilendiği sorusunun ele alındığı "Update on business conditions in France at the end of March" adlı raporda Fransa'nın Gayri Safi Yurtiçi Hasılasının (GSYH) yılın ilk çeyreğinde COVID-19 nedeniyle %6 küçüldüğü tahmini mevcuttur. Bu durumun 1945'ten bu yana Fransız ekonomisinin en kötü üç aylık performansı olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca Fransa Merkez Bankası, devam eden COVID-19 tedbirlerinin GSYH'nin her 15 günde bir %1,5 küçülmesine neden olacağı tahmininde de bulunmuştur. Resmi verilere göre Fransa ekonomisi 2019 yılının son üç ayında %0,1 küçülmüştür. COVID-19 salgını sonrası gelen negatif yönlü değişimle ülkenin şu anda teknik olarak ekonomik durgunluk içinde olduğu belirtilmektedir.

27 Mart ile 3 Nisan tarihleri arasında 8.500 Fransız şirket ve kuruluş ile görüşülerek hazırlanan raporda Mart ayı sonunda birçok sektörde faaliyetlerin ciddi oranda azaldığı ancak değişim boyutunun sektörden sektöre göre farklılık gösterdiği belirtilmektedir.

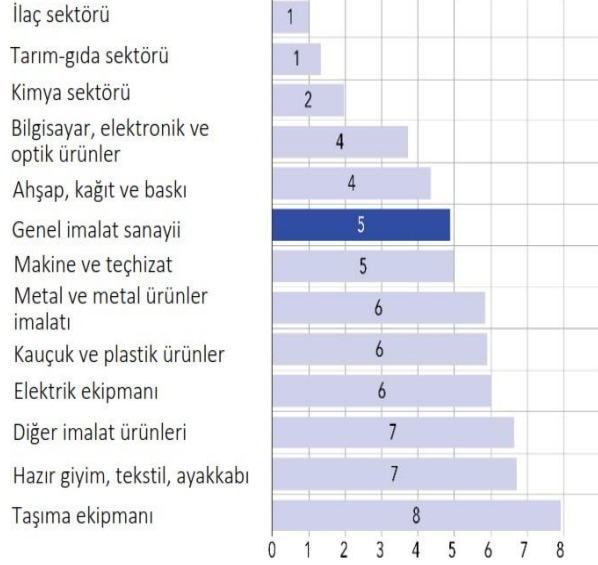
Sektörler arasında önemli farklar olsa da tüm sektörlerde, çoğu sektörlerde ise sert bir şekilde, faaliyetlerin azalmasıyla genel olarak aşağı yönlü bir hareket olduğu görülmektedir. Bu değişim yalnızca Fransa'daki durumdan kaynaklanmamaktadır. Salgın, Fransız işletmelerinin ana ticaret ortaklarını da vurduğu için ülke dışından gelen siparişler de ciddi şekilde durumdan etkilenmektedir.

17 Mart'ta başlayan sokağa çıkma kısıtlaması kapsamında normal şartlar altında Mart ayının ikinci yarısında 10,5 çalışma günü daha olmasına rağmen sektörlerin bu 10,5 günlük süreçte faaliyetlerine ara verdikleri gün sayısı sektöre göre farklılık göstermektedir. Kapalı kalma günleri en fazla olan sektörler, genellikle bir önceki aya göre faaliyetlerde görülen değişim ile ilgili en olumsuz görüş dengelerini ve en düşük kapasite kullanım oranlarını bildiren sektörlerdir.

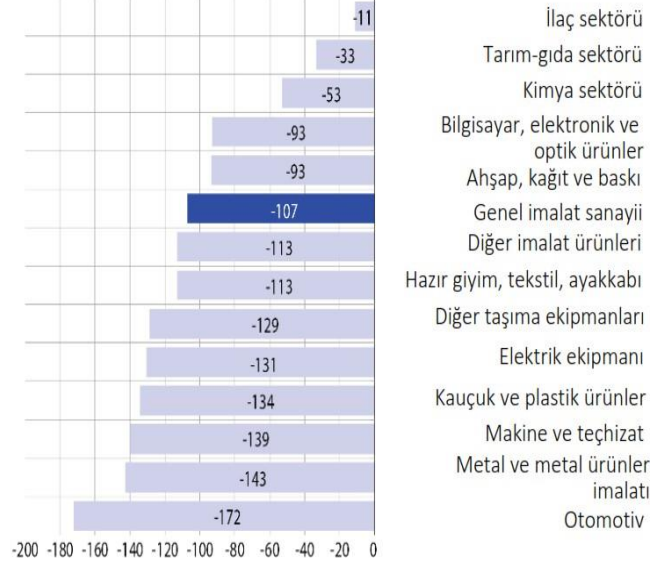
İmalat sanayii için ortalama kapalı kalma süresi 5 gün olup ilaç ve tarım-gıda sektörleri sadece 1 gün, kimya sektörü ise 2 gün faaliyetlerine ara verirken taşıma ekipmanları sektörü 8, hazır giyim, tekstil ve ayakkabı sektörleri 7 gün kapalı kalmıştır.

Şekil 8: Fransız İmalat Sanayiinde Kapalı Kalınan Gün Sayısı ve Faaliyet Değişikliği

İmalat sanayiinde sektörlerin kapalı kaldıkları ortalama gün sayısı

İmalat sanayiinde görülen faaliyet değişikliği (Şubat ayına kıyasla görüş dengesini belirtir)

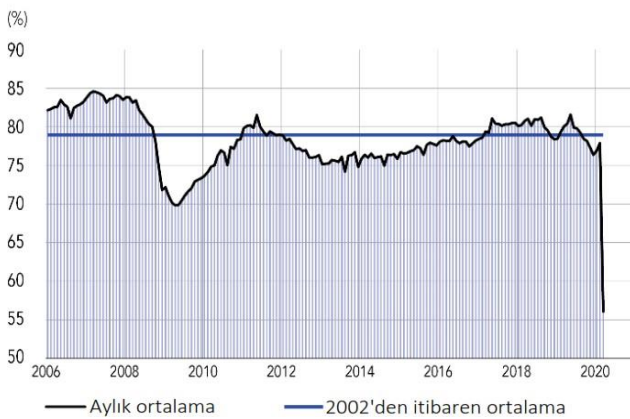

Kaynak: Fransa Merkez Bankası

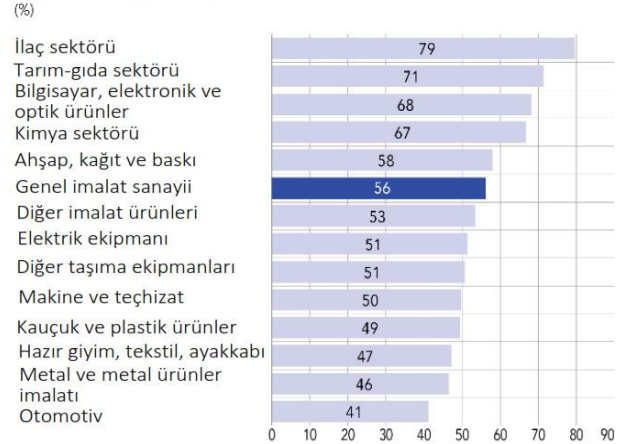
Ortalama -107'lik görüş dengesine sahip imalat sanayii ele alındığında, Fransa'daki ekonomik gerilemeden en çok etkilenen imalat sanayii sektörlerinin başında -172'lik denge ile otomotiv sektörü, -143'lük denge ile metal imalatı ve -139'lük denge ile makine ve teçhizat imalatı bulunmaktadır (Görüş dengelerinin toplamı +200 ile -200 arasında değişmektedir). İmalat sanayii için toplam kapasite kullanım oranı ise Şubat ayında %78 iken Mart ayında tüm zamanların en düşük seviyesi olan %56'ya gerilemiş durumdadır.

Şekil 9: Fransız İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Oranı

İmalat sanayiinde kapasite kullanım oranı

Kapasite kullanım oranı (%)

Kaynak: Fransa Merkez Bankası

Fransa'da COVID-19 Salgını, Mayıs 2020

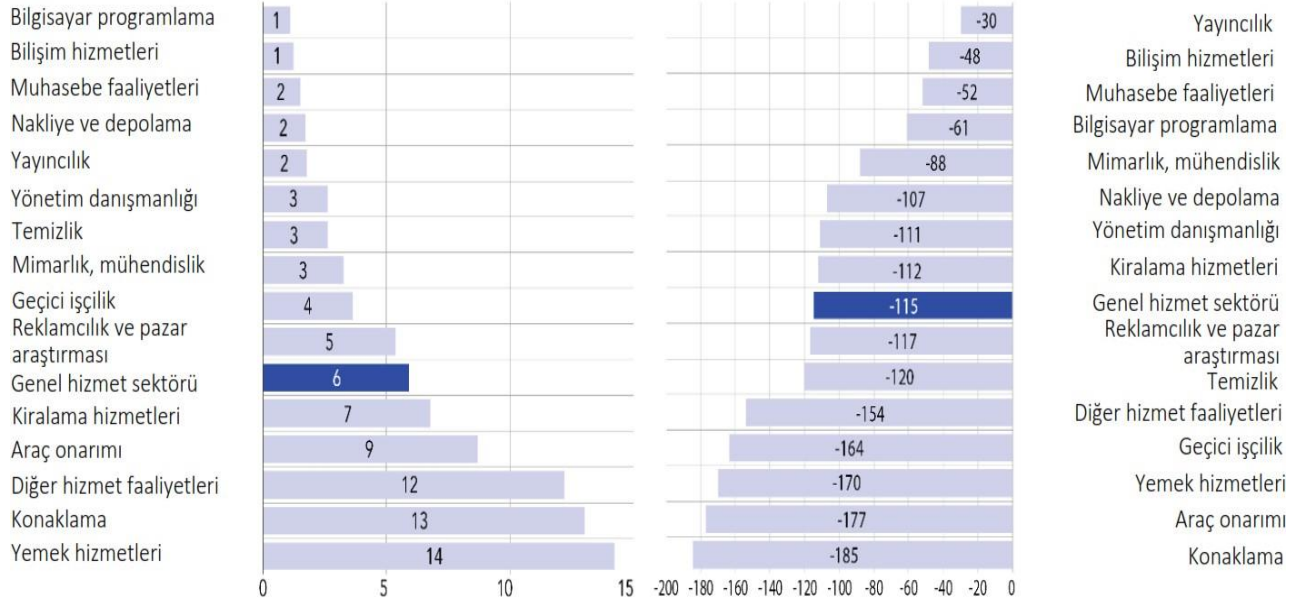
Hizmet sektörü ele alındığında ise imalat sanayiinde olduğu gibi kapalı kalma günleri en fazla olan sektörler, genellikle bir önceki aya göre faaliyetlerde görülen değişim ile ilgili en olumsuz görüş dengelerini bildiren sektörlerdir. Konaklama ve yemek hizmetleri en sert düşüş gösteren sektörler olarak kaydedilmiştir. Bununla birlikte geçici işçilik ve araç onarımı da ciddi şekilde etkilenmiştir. Ticari hizmetler ise en az etkilenen sektörler arasında bulunmaktadır.

Hizmet sektörü için ortalama kapalı kalma süresi 6 gün olup bilgisayar programlama ve bilişim hizmetleri sadece 1 gün, muhasebe faaliyetleri ise 2 gün faaliyetlerine ara verirken konaklama sektörü 13, yemek hizmetleri ise 14 gün kapalı kalmıştır.

Şekil 10: Fransız Hizmet Sektöründe Kapalı Kalınan Gün Sayısı ve Faaliyet Değişikliği

Hizmet sektörlerinde kapalı kalınan ortalama gün sayısı

Hizmet sektörlerinde görülen faaliyet değişikliği
(Şubat ayına kıyasla görüş dengesini belirtir)

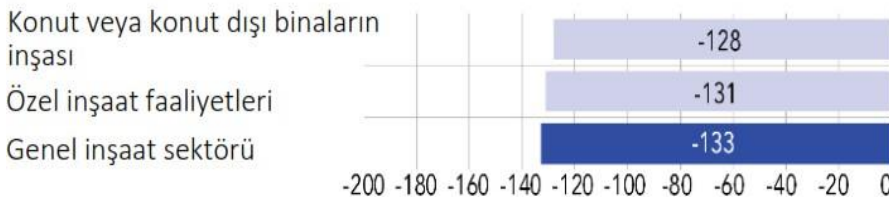
Kaynak: Fransa Merkez Bankası

Genel hizmet sektörü ortalama -115'lik bir görüş dengesine sahipken, konaklama sektörü -185'lik denge ile en çok etkilenen sektör olarak 1'inci sırada yer almaktadır. Bunun ardından -177'lik denge ile araç onarımı ve -170'lik denge ile yemek hizmetleri gelmektedir (Görüş dengelerinin toplamı +200 ile -200 arasında değişmektedir).

Ayrıca inşaat sektörü de sokağa çıkma kısıtlamasının başlamasıyla birlikte birçok projenin iptal olmasıyla söz konusu süreçten oldukça etkilenmiştir. İnşaat sektöründe genel olarak -133'lük görüş dengesi ile faaliyetlerde sert bir azalış ivmesi görüldüğü belirtilmiştir.

Şekil 11: Fransız İnşaat Sektöründe Görülen Faaliyet Değişikliği

İnşaat sektöründe görülen faaliyet değişikliği
(Şubat ayına kıyasla görüş dengesini belirtir)

Kaynak: Fransa Merkez Bankası

COVID-19'un beraberinde getirdiği sokağa çıkma kısıtlaması ve önlemler bütününe bir diğer etkisi ise Fransa'daki nakit durumu üzerinde hissedilmiştir. Şirketler, faaliyetlerdeki sert düşüşün doğrudan bir sonucu olarak nakit durumlarının Mart ayında önemli ölçüde kötüleştiğini bildirmişlerdir. Bu kötüleşme tüm sektörleri değişen derecelerde etkilese de en çok etkilenen KOBİ'ler olmuştur.

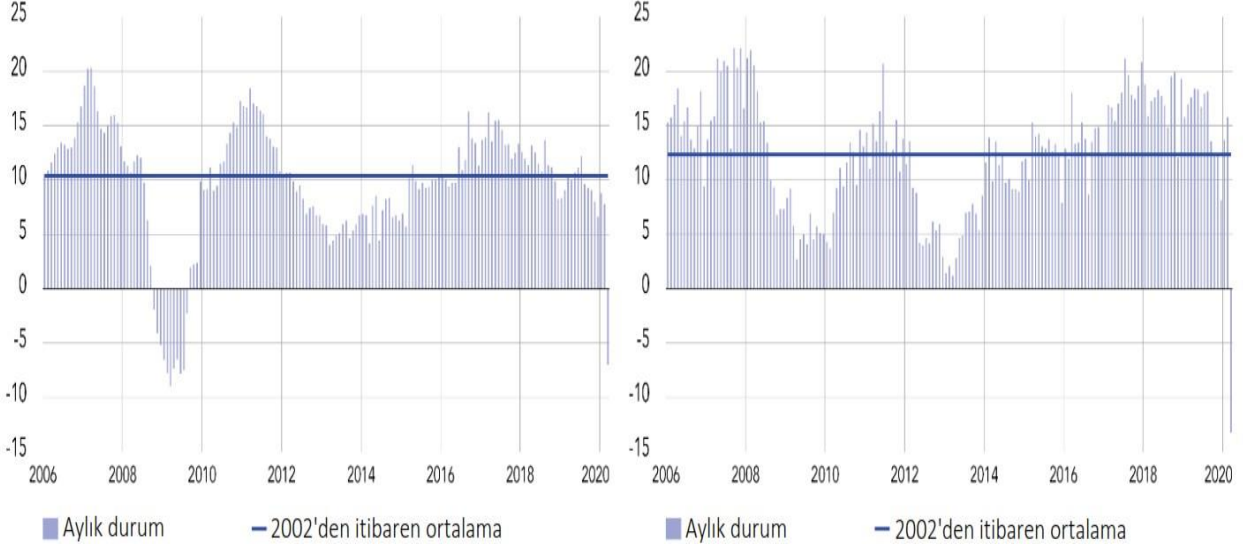
Şekil 12: Fransız İmalat Sanayii ve Hizmet Sektörlerindeki Nakit Durumu

İmalat sanayiindeki nakit durumu

(normalin üstü veya altı arasındaki görüş dengesini belirtir)

Hizmet sektörlerindeki nakit durumu

(normalin üstü veya altı arasındaki görüş dengesini belirtir)

Kaynak: Fransa Merkez Bankası

Bu durumla başa çıkmak için şirketler dönem boyunca nakdi kredi talebini arttırmış olup küçük ve orta ölçekli işletmelerin %17'si (Mart sonunda +10 puan) ve orta ölçekli firmaların %22'si (Mart sonunda +12 puan) son zamanlarda nakdi kredi başvurusu yaptıklarını belirtmiştir.

Mart ayında yaşanan tipik bir karantina haftasında ekonomik faaliyetlerde yaşanan kaybın %32 olduğu tahmin edilmektedir. En fazla kayıp inşaat (normal faaliyetin dörtte üçüne eşdeğer kayıp) ve ticaret sektörlerinde yaşanmaktadır. Ulaşım, konaklama ve yemek hizmetlerindeki kayıplar, normal faaliyet oranının üçte ikisine eşittir. İmalat sanayii de süreçten ağır bir şekilde etkilenmekte (normal faaliyetin yaklaşık yarısına eşit kayıp) olup küresel ekonomik yavaşlamadan etkilenen ticari hizmetlerle birlikte sanatsal faaliyetler ve eğlence dahil üzere diğer piyasa hizmetleri de (yaklaşık üçte birine eşit kayıp) süreçten etkilenmektedir.

Bütün olarak GSYH'nin %55'ini oluşturan tüm bu sektörler, diğer bir ifadeyle imalat sanayii, inşaat ve finansal olmayan piyasa hizmetleri, ele alındığında faaliyet kaybının, normal seviyenin yaklaşık yarısını temsil ettiği görülmektedir. GSYH'nin yarısından daha azını temsil eden ve bu süreçten daha az etkilenen sektörler arasında tarım, gıda üretimi, koklaştırma, rafinaj ve enerji üretimi, piyasa dışı hizmetler ile finansal ve gayrimenkul hizmetler bulunmaktadır. Mart ayı boyunca, iki haftalık sokağa çıkma kısıtlaması ve ayın başından itibaren belirli sektörlerde kaydedilen ekonomik faaliyetlerdeki gerileme nedeniyle faaliyet kaybının %17 olduğu tahmin edilmektedir.

Fransa Merkez Bankası'nın yaptığı bu tahmin ile ilk kez resmi bir kurum salgın ve alınan önlemlerin hem arz hem de talep cephesinde ekonomiyi önemli ölçüde sarstığını ortaya koymuştur. Sektörel olarak yaklaşıldığında ise bu durumun diğer ülkelerin Fransa'ya gerçekleştireceği inşaat malzemeleri (doğal taş, pvc kapı-pencere) ve otomotiv ihracatlarını bilhassa olumsuz etkileyeceği şeklinde değerlendirilmektedir. Arz ve talep şoku ile kendisini gösteren bu konjonktürde talebi nispeten güçlü seyreden ürün grupları arasında gıda, kimyasal ürünler, temizlik malzemeleri, hijyenik ürünler, tıbbi cihaz ve malzemeler yer almaktadır.

Euler Hermes'in yayınladığı "Fransa, Almanya, Euro Bölgesi: PM Endekslerinden Resesyonu Okumak" adlı raporda yer alan bilgilere göre, bileşik PM endeksindeki rekor seviyedeki düşüş, Mart ayının ortasından itibaren uygulanmaya başlayan kısıtlama önlemlerinin ve uluslararası ticari resesyona etkilerinin yurtiçi talep ve arzdaki düşüşe bir yansıması olarak görülmektedir. Rakamlar, ilk çeyrekte şirket yatırımlarında çeyreklik bazda %1,5 ila %2'lik bir düşüşle tutarlı seyretmektedir. İkinci çeyrekte ise düşüşün hız kazanmasını beklenmektedir (çeyreklik bazda -%6/-%8 arasında). Fransa'da bileşik PM endeksi 21,7 puanla rekor bir oranda gerilemiş durumdadır. Bunda hem imalat sanayii hem de hizmetler sektöründe yaşanan güçlü düşüşler etkili olmuştur (imalat sanayiinde endeks 13,4 puan düşüşle 35,6 seviyesine gerilerken hizmetler sektöründe 23,6 puan düşüşle 29 puan seviyesini görmüştür). İmalat sanayii üretimindeki düşüş, Çin imalat sanayiinin PM endeksinde Şubat ayında görülene benzer şekilde gerçekleşmiştir. Bunda, imalat sektöründe faaliyet gösteren bazı fabrikaların kapatılması ve ülkede alınan kısıtlama önlemlerinin ortaya çıkardığı belirgin tüketim şokunun talepte yarattığı düşüş etkili olmuştur.

İlk çeyrekte tüketici harcamalarının çeyreklik bazda %1'den fazla azaldığını ve ekonomik faaliyetlere bir aylık ara verilmesi nedeniyle ikinci çeyrekte de düşüşün hızlanarak çeyreklik bazda %5'e çıkacağı tahmin edilmektedir. Kısıtlama önlemlerinin 2 aya yayılması durumunda tüketici harcamalarının ikinci çeyrekte çeyreklik bazda %9'a yakın azalma göstermesi beklenmektedir. "Yeni siparişler" bileşeni, serinin oluşturulmasından bu yana en hızlı düşüşü görmüştür. "İhracata yönelik yeni siparişler" bileşeninde de düşüş gerçekleşmiştir. Bunun nedeni dünya ekonomisinin üçte ikisinden fazlası içine kapandığı ve Avrupa sınırları kapatıldığı için yurtdışı talepte belirgin bir kötüleşme görülmesidir. Sonuç olarak, Şubat ayında Çin'de görülen duruma benzer şekilde, malların teslimat süreleri artmaya devam etmektedir. Ayrıca, talebin ciddi şekilde etkilendiği çeşitli imalat sektörlerinde (örneğin otomotiv, makine ve teçhizat, metaller), stok seviyesi de artmaya devam edecektir. Mart ayında halihazırda "stok"/"yeni sipariş" oranında güçlü bir artış görülmüştür (en son 2009 krizi sırasında kaydedilen 1,5 seviyelerinin üzerinde). Son olarak, talep şokunun çıktı fiyatlarını azaltması ve arz kıtlığının girdi fiyatlarını yukarı tırmandırması nedeniyle şirket kârlarındaki kötüleşmenin ilk sinyalleri görülmeye başlanmıştır. Bu eğilim, kısıtlama önlemleri nedeniyle Nisan ve Mayıs aylarında da gözlemlenmiştir.

Fransa Ekonomi ve Finans Bakanı Bruno Le Maire'nin en son yaptığı açıklamalara göre ise Fransa Hükümeti ekonominin 2020'de %8 küçülmesini beklemektedir. Hükümet ekonomik kurtarma planına 100 milyar € ayırdığı için bütçe açığının GSYH'nin %9'una, kamu borcunun ise GSYH'nin %115'i seviyesine yükselmesi beklenmektedir. COVID-19 krizinin makroekonomik bazda düşündürdüğü en önemli unsurun "küreselleşme ve egemenlik" kavramları bağlamında olduğunu dile getiren Bruno Le Maire, bu krizin ekonomik ve finansal olarak "bir milat" olacağını ifade etmiştir. Bu çerçevede Fransız ekonomisinin, ilaç başta olmak üzere, bazı sektörlerde dışa çok bağımlı olduğunun görüldüğünü ve bundan sonrası için bu zafiyetin telafisi yoluna gidilmesi gerektiğini, sermaye yapısının gözden geçirilmesi ve bazı kuruluşların devletleştirilmesi dahil tüm seçeneklerin göz önünde tutulacağını belirtmiştir.

3.4. TOPLUMSAL DEĞİŞİM

COVID-19 salgınının Fransa'da yayılma şiddetini arttırması ile birlikte seyahat yasağı getirilmiş, ülkedeki okul, AVM ve restoran gibi toplu alanlar kapatılmış, bireyler evden çalışmaya başlamıştır. 11 Mayıs tarihi itibarıyla söz konusu tedbirlerin kademeli olarak gevşetilmesiyle geçici süreliğine kapatılan berber, kuaför ve güzellik salonlarının yanı sıra okullar, bazı restoran ve mağazaların gerekli önlemleri alarak yeniden faaliyete geçmesine rağmen Mart'tan beri yaşanan bu süreç, toplumsal hayatta ve bireylerin davranışlarında birtakım değişiklikler meydana getirmektedir.

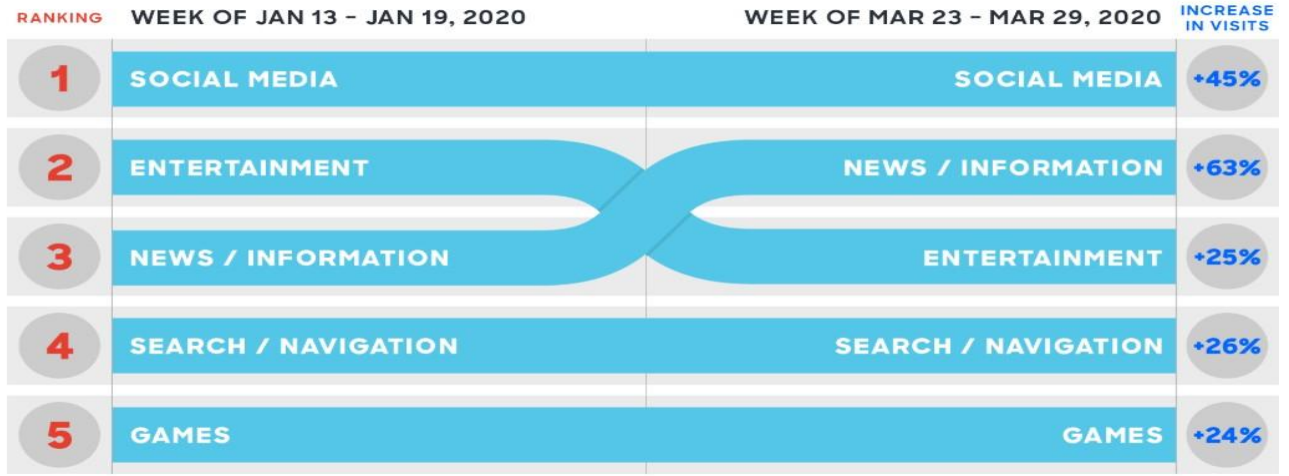
Fransa İçişleri Bakanı yapılan araştırmalar sonrasında 17 Mart'ta başlayan sokağa çıkma kısıtlaması sürecinde ülke genelindeki aile içi şiddetin %30 oranında arttığını ifade etmiştir. Sadece Paris ele alındığında ise aile içi

şiddet vakaları %36 oranında artmış bulunmaktadır. Bu çerçevede, istismar etme ve kötü muamele gösterme eğiliminde olan kişilerle aynı evde kapalı kalmanın mağdurlara yönelik riski artırdığı düşünülmektedir. Fransa Avrupa genelinde en yüksek oranlarda aile içi şiddetin görüldüğü ülkelerden biri olmakla birlikte karantina sürecinin bu durumu daha da kötü hale getirdiği ve şiddet gören kadınların eczaneye yalnız gidebilmeleri halinde yardım çağrısında bulunabildikleri görülmektedir.

COVID-19 salgınının yarattığı toplumsal değişimin bir kısmı ise AVM ve mağazaların kapanması ile online tüketici davranışları ve eğilimi alanında görülmektedir. Sokağa çıkma kısıtlaması nedeniyle Fransa halkının günlük rutinlerini yeniden gözden geçirmek için zamanının olması ve açık hava etkinliklerinin son bulmasıyla birçok tüketici dikkatlerini çevrimiçi ortama yöneltmektedir. Comscore tarafından 5 ülke (Fransa, Almanya, İtalya, İspanya ve Birleşik Krallık) baz alınarak yapılan çalışmada 13-19 Ocak 2020 haftası ile 23-29 Mart 2020 haftası arasında bireylerin internet ortamında arama yaptıkları konu başlıklarında ne gibi değişiklikler gözlemlendiği araştırılmıştır. Fransızların sosyal medya sitelerine veya uygulamalarına yaptığı ziyaretlerde yaşanan artış diğer 4 ülkeyi gölgede bırakmış durumdadır. Karantina öncesindeki (13-19 Ocak 2020 haftası) ilk 5 kategori, karantina süreci (23-29 Mart 2020 haftası) boyunca da ilk 5 kategori olmaya devam etmiş ve söz konusu kategorilerde ziyaretler önemli ölçüde artmıştır. “Sosyal Medya” kategorisinde %45’lik, “Eğlence” kategorisinde %25’lik, “Haber/Bilgi” kategorisinde %63’lük artış görülmüştür. Bahse konu artışla birlikte “Haber/Bilgi” kategorisi 2’nci sıraya yükselmiştir. “Araştırma/Navigasyon” ve “Oyun” kategorilerinde ise sırasıyla %26 ve %24’lük artışlar yaşanmıştır. Söz konusu çalışmaya ait ilgili görsel aşağıda bulunmaktadır.

Şekil 13: Fransız Tüketicilerin İnternet Ortamındaki İlk 5 Kategori Ziyaretlerindeki Artış

France: Top consumer categories*, by visits

comscore

Source: Comscore MMX Custom Reporting, France, Jan - Mar 2020

Kaynak: Comscore

COVID-19 salgınının toplumsal hayatta yarattığı başka bir değişim ise tüketicilerin alışverişlerini gerçekleştirdikleri ortam seçeneği üzerinde olmuştur. Bu süreçte Fransız tüketicilerin %36’sı salgını sona erse dahi bundan sonra alışveriş konusunda online seçeneklere daha fazla yöneleceklerini belirtmektedir. Bu konuda araştırma yapan Nielsen Şirketi, COVID-19 öncesinde Fransa gibi bazı Avrupa ülkelerinin online alışverişi en az tercih eden ülkeler arasında olduğunu ancak COVID-19 salgını sürecinde benimsenen yeni tüketici davranışlarının, online satışlardaki çarpıcı büyüme nedeniyle alışveriş alışkanlıklarında yaşanan değişikliği temsil ettiğini ifade etmiştir. Nielsen, online market alışverişinin COVID-19 döneminde Fransa’da büyük bir artış gösterdiğini ve Fransız tüketicilerin fiili olarak süpermarketlerden önemli ölçüde daha az alışveriş yaptıklarını doğrulamıştır.

Fransa’da sokağa çıkma kısıtlaması nedeniyle satışı artan ürün grupları arasından dikkat çeken grup ise tüketici elektroniğidir. İnsanların evden çalışmaya ve genel olarak evde daha fazla zaman geçirmeye

başlamasıyla tüketici elektroniği satışlarının da önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Fransa'da Mart ayında yazıcı sarf malzemelerinin satışları +%1199 oranında artarken yazıcı materyalleri, fotokopi makineleri ve faks makinelerinin bulunduğu kategorideki satış oranı Ocak ayına kıyasla +%313 artmış bulunmaktadır.

3.5. FRANSA HÜKÜMETİNİN ALDIĞI TEDBİRLER

Fransa Hükümetinin korona virüsü ile mücadelede bir yandan gerekli idari yetkileri alması, diğer yandan ekonomik ve sosyal alanda duruma uyum sağlayacak kararları vermesine ilişkin olarak 18/03/2020 tarihinde "torba kanun" niteliğinde bir "acil durum" yasa tasarısı Bakanlar Kurulu'nda görüşülmüş, 19/03/2020 tarihinde Senato'da onaylanmıştır. Tasarı Meclis Genel Kurulu'nun 20/03/2020 tarihli gündemine öncelikli olarak alınarak 22 Mart 2020 gününün erken saatlerinde uygun görülmüş, daha sonra Senato-Meclis Ortak Komisyonunca görüşülerek onaylanmış ve son olarak 22 Mart 2020 akşamı itibariyle Meclis Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir. Ancak, Danıştay kişisel özgürlüklerin kısıtlanmasına ilişkin olarak anayasa ihlali yapılmaması gerekçesiyle daha detaylı hükümlerin eklenmesi talebinde bulunmuştur. Bu şekilde tekrar düzenlenen metin üzerine kanun 24 Mart 2020 akşam saatlerinde Fransa Resmi Gazetesi'nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kanun üç temel kararı içermektedir. Bunlar;

- 1- Sıhhi olağanüstü hal (OHAL) ilan edilmesi,
- 2- Belediye seçimleri ikinci turunun ertelenmesi,
- 3- Salgınla mücadeleye yönelik acil ekonomik ve uyum önlemlerinin

alınması olarak şekillenmiştir.

Bu kapsamda kanun ile; tüm ülke sathında veya kısmi olarak "sıhhi olağanüstü hal" ilan edilmesi için hükümete iki ay süresince yetki verilmesi, bu sürenin bitiminde uzatma yapılabilmesi için kanun çıkarılması öngörülmektedir. Bu kapsamda, Başbakanı kişi ve araçların gidiş-gelişi, kişilerin evlerinden çıkmaması, karantinaya alınması, temel ihtiyaç ürün ve hizmetleri sağlayanlar dışında kişilerin toplu halde bulunabildiği yerlerin geçici olarak kapatılması, kamu alanında ve diğer yerlerdeki toplantıların yasaklanması veya sınırlandırılması, ürün ve hizmetlerin devlete tahsisinin talep edilmesi, bazı önemli ürünlerin fiyatlarının geçici olarak tespit edilmesi, bazı ilaçların sadece hasta kişilerin kullanımına sunulması ve girişimde bulunma hakkının sınırlandırılması olarak belirlenen 10 temel yetkinin, gerekli şekil, süre ve yer kısıtları bazında tanınması hükme bağlanmıştır.

3.5.1. Sağlık Sektörü ve Halk Sağlığı Kapsamında Alınan Tedbirler

COVID-19 salgınının ciddiyet boyutunu arttırmasıyla birlikte salgının yayılmasını azaltmak ve önlemek amacıyla Fransa Hükümeti Mart ayının ortasından itibaren sağlık sektörü ve halk sağlığı ile ilgili olarak aşağıdaki tedbirleri hayata geçirmeye başlamıştır:

- Ekonomik aciliyet ve salgına karşı önlemlere ilişkin çıkarılan kanunun yürürlüğe girişiyle düzenli durum raporu hazırlayacak ve Sıhhi OHAL sonunda lav edilecek bir Bilim Kurulu oluşturulmuştur.
- İlk turu 15 Mart 2020 tarihinde gerçekleştirilen belediye seçimlerinin 22 Mart 2020 tarihinde yapılması gereken ikinci turu ileri bir tarihe ertelenmiştir.
- 14 Mart itibariyle restoranlar, kafeler, sinemalar, müzeler dahil olmak üzere insanların toplu olarak bulunduğu birçok mekan kapatılmıştır. Market, eczane, banka ve benzin istasyonları gibi temel ihtiyaçları karşılayan noktalar bu karar dışında tutulmuştur.

- Tüm okullar ve üniversiteler 16 Mart Pazartesi'den itibaren 11 Mayıs tarihine kadar kapatılmış ve uzaktan eğitime geçilmiştir.
- Fransa'da salgından korunmanın en önemli tedbiri olarak 17 Mart 2020 tarihinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiş ve güncel olarak 11 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Halk sadece evden çalışmanın mümkün olmadığı zamanlarda işe gitmek, zaruri market ihtiyaçlarını karşılamak, acil durumlarda eczane veya hastaneye gitmek ve evin 1 kilometre etrafında tek başına en fazla 1 saat süreyle yürüyüş için sokağa çıkabilmektedir. 11 Mayıs'a kadar durum iyi giderse dereceli olacak şekilde ve sosyal mesafe kuralları dikkate alınarak anaokul, ilkokul, ortaokul ve liselerin açılacağı, aynı şekilde halka açık yerler olan restoran, kafe, gösteri salonları, otel, sinema, tiyatro ve müzelerin *Haziran* ortasında açılacağı ve ayrıca festivallerin *Temmuz* ayının ortasına kadar halka kapalı olacağı belirtilmiştir.
- Evden çalışmanın mümkün olduğu meslek dallarında çalışanlar işyerine gitmeme hakkına sahiptir. Çalışanların işyerine gitmeye devam etmesi halinde işverenlerin çalışanlarının güvenliğini sağlamak ve fiziksel ve zihinsel sağlıklarını korumak için özel güvenlik önlemleri alması gerekli kılınmıştır.
- 19 Mart'ta 12-23 Mayıs tarihleri arasında yapılacak olan 73'üncü Cannes Film Festivali iptal edilmiştir.
- Haziran ayında yapılması öngörülen üniversite sınavları ileri bir tarihe ertelenmiştir.
- Online alışveriş firmalarından "acil ihtiyaç (hijyen, sağlık ve yemek alışverişi)" dışında kalan siparişlere cevap verilmemesi istenmiştir.
- COVID-19'un yoğun olduğu bölgelerdeki hastanelerin yükünü hafifletmek için Fransa ordusunun da sağlık çalışanlarına destek olması ve hastaların transferinde görev alması kararlaştırılmıştır.
- Fransa Hükümeti, Fransa'daki tüm cerrahi maske ve koruyucu maske stoklarını ve üretimlerini sadece tıbbi kullanım için ayırmış olup maskelerin daha geniş kitlelere ulaşması için çalışma başlatmıştır.
- 7/24 ulaşılabilir olan bir ücretsiz COVID-19 hattı oluşturulmuştur.

3.5.2. Ekonomik Tedbirler

- Fransa Hükümeti, işletmelerin artan sağlık kriziyle başa çıkmasına yardımcı olmak için 45 milyar €'luk bir acil durum destek paketi hazırlamıştır. 23 Nisan tarihinde ise söz konusu destek tutarı 110 milyar €'ya çıkarılmıştır. 110 milyar €'luk desteğin kapsamında kısmi işsizlik sistemine aktarılan 24 milyar € ve küçük şirketler ile serbest çalışanlara destek olmak için oluşturulmuş dayanışma fonuna aktarılan 7 milyar € ile birlikte sağlık çalışanlarına verilen primler ve dar gelirli ailelere yapılan yardımlar bulunmaktadır.
- 25 Mart 2020 tarihinden itibaren, tüm sektörlerdeki işletme ve iş sahiplerinin COVID-19'a karşı faaliyetlerini sürdürebilmelerini teminen, devlet tarafından banka faizlerini garantilemek amacıyla 300 milyar € tutarında kredi garantisi verilmeye başlanmıştır. Uygulama çerçevesinde, 16 Mart 2020 - 31 Aralık 2020 tarihleri arasında tüm büyüklükteki ve türdeki işletmeler (gayrimenkul hizmet firmaları ile kredi ve finans kuruluşları hariç) bankalarından devlet destekli kredi isteyebileceklerdir. İlk yılı geri ödemesiz olacak kredinin geri ödemesi firmalarca en fazla beş yıla yayılabilecektir. Bankalar tüm talepleri inceleyerek hızlı şekilde sonuçlandıracak ve kredileri vakit kaybetmeksizin tahsis edeceklerdir.
- Fransa Hükümeti COVID-19 salgınıyla birlikte iflasın eşiğine gelen Air France-KLM'ye 7 milyar € tutarında destek kredisi vereceğini açıklamıştır. Hükümet ayrıca otomotiv üreticisi Renault'ya da 5 milyar €'luk destek vermeyi planlamaktadır.

- 31 Mart'ta Sağlık Bakanlığına maske, solunum cihazları ve ilaçların alımı için 4 milyar €'luk ek bütçe çıkarılmıştır.
- Kısmi işsizlik sistemi kapsamında işverenlere devlet tarafından asgari ücretin 4,5 katına kadar olan ücretler için tam oranda geri ödeme yapılmaktadır.
- COVID-19'dan etkilenen en fazla 10 çalışan ile 1 milyon €'yu aşmayan bir ciroya sahip "küçük" işletmelere, mikro-girişimcilere ve serbest çalışanlara daha fazla yardımcı olmak ve krizin olumsuz etkilerini kısmen telafi etmek amacıyla, söz konusu işletmelere ve çalışanlara 1.7 milyar €'luk dayanışma fonundan işletme başına 1.500 €'luk ve ayrıca belirli koşulların karşılanması halinde nakit sıkıntısı çeken işletmeler için 2.000 ila 5.000 €'luk ödemeler yapılması kararlaştırılmıştır. 15 Nisan'da yapılan açıklamada ise küçük şirketlere, girişimcilere ve serbest çalışanlara ayrılan dayanışma fonunun 7 milyar €'ya çıkarıldığı belirtilmiştir.
- Dayanışma fonuna katılmaya uygun şirketlerin gaz, elektrik ve su faturalarının ödenmesi askıya alınmış ve geciken ödemeler için tüm mali cezalar veya faiz ücretleri kaldırılmıştır.
- Yer sahipleri, 12 Mart 2020 ve sağlık acil durumunun sona ermesinden sonraki iki aylık süre arasında kira veya kirayla ilgili diğer ücretlerin ödenmemesi nedeniyle dayanışma fonuna katılmaya uygun bir şirkete karşı fesih hükümlerini uygulayamayacaktır.
- Dayanışma fonundan yararlanamayan şirketler, sözleşmeye dayalı ceza veya fesih hükümlerinin uygulanmasında geçici bir dondurma sağlayan 25 Mart 2020 tarihli Kanun hükümleri çerçevesinde koruma altında olacaktır.
- 15 Mayıs'ta Asgari Geçim Yardımı ve Spesifik Dayanışma Ödeneğinden faydalananlara hane başına 150 €, çocuk başına ise ilave 100 € aktarılması planlanmıştır. Ayrıca söz konusu yardımdan yararlanamayan ancak konut yardımı alan ailelere de çocuk başına 100 € verileceği bildirilmiştir.
- COVID-19'un yoğun olarak görüldüğü bölgelerdeki hastane çalışanları ile söz konusu bölgelerden hasta kabul eden hastanelerdeki çalışanlara 1.500€ ve ülkedeki diğer hastane çalışanlarına ise 500€ prim verilmesi kararlaştırılmıştır.
- Sokağa çıkma yasağı esnasında çalışmaya devam etmek zorunda kalan polis memurları, gümrük memurları ve sağlık çalışanlarının çocuklarıyla ilgilenen öğretmenler gibi kamu görevlilerine 1.000€'ya yakın prim verilmesi ve bu primlerin vergi ve sosyal sigorta ödemelerinden muaf olması kararlaştırılmıştır.
- İhracat gerçekleştiren firmalara özel bir acil durum/destek planı hayata geçirilmiştir. Özellikle, KOBİ'lere ve bölgelerdeki endüstriyel sektörler için gerekli cihazları sağlayan orta büyüklükteki işletmelere yöneliktir. Bu bağlamda ihracat firmalarına devlet güvencelerinin verilmesi, kısa vadeli ihracat kredisi sigortasına 2 milyar €'luk bir kapasite sağlanması ve Fransa İhracat Ekibi (Business France, Ticaret ve Sanayi Odaları ve Bpifrance) tarafından sağlanan destek ve bilgilerin artırılması gibi destekler hayata geçirilmiştir.

3.5.3. Vergi Tedbirleri

- Hükümet, büyüklükleri ne olursa olsun, tüm işletmelerin Mart, Nisan ve Mayıs 2020'de sosyal güvenlik primlerini ve KDV hariç vergi ödemelerini (kurumlar vergisi, gelir vergisi, bordro vergisi) erteleyebileceğini açıklamıştır. Şirketler ayrıca sosyal güvenlik primlerinin ve Mart ayında ödenen vergilerin geri ödenmesini talep edebilmektedir. 2020 yılının Mart ve Nisan aylarında emlak vergilerinin ödenmesi de askıya alınmıştır.

- Ciddi anlamda zor durumda olan şirketler, ödeme yapamayacaklarını kanıtlamaları halinde doğrudan vergilerden, gecikmiş faiz veya ceza borçlarından kurtulabilmektedir.
- 25 Mart 2020 tarihli ve 2020-306 sayılı Kararname uyarınca vergi beyannameleri için başvuru tarihleri ertelenmiştir.
- Serbest çalışanlar ve esnaflara stopaj vergisi oranını ve taksitlerini istenilen zamanda değiştirebilme imkanı tanınmıştır. Ayrıca söz konusu kişiler serbest meslek kazançları üzerinden stopaj vergisinin ödenmesini de erteleyebilmektedir.
- Avrupa Komisyonu kararıyla koronavirüs salgınıyla mücadeleye yardımcı olmak için AB ülkelerinin ithal ettiği tıbbi cihazlardan ve koruyucu ekipmanlardan alınan gümrük vergilerinden ve KDV'den geçici olarak feragat edilmiştir. Karar geriye dönük olarak 30 Ocak'tan itibaren geçerli kılınmıştır.

3.5.4. İstihdama Yönelik Tedbirler

- Fransa Hükümeti, işverenlerin topluca personel çıkarmasını önlemek amacıyla kısmi işsizlik sistemini devreye sokmuştur. Bu kapsamda işverenler asgari ücretin üstünde maaş alan çalışanlarına brüt maaşın %70'i (net maaşın yaklaşık %84'ü) oranında ve asgari ücret ve daha azını alan çalışanlarına ise %100 oranında ödeme gerçekleştirmektedir.
- Evden çalışan kişiler için kısa çalışma süresi 1 Haziran'a kadar uzatılmıştır.
- 16 yaşın altındaki çocukları için çocuk bakımı çözümü olmayan ebeveynlere, çocuk bakım tesisleri kapalı kaldığı sürece, işi durdurma hakkı tanınmıştır. Bu nedenle, maaşın tamamı veya bir kısmı işi bırakmanın ilk gününden itibaren Sosyal Güvenlik tarafından %50 oranında ödenmektedir. Ancak Hükümet, evden çalışma seçeneğinin işi durdurma seçeneğine göre öncelikli olması gerektiğini belirtmiştir.
- 2023-323 sayılı yasa tasarısı uyarınca ücretli izinler, çalışma saatleri ve dinlenme günlerine ilişkin acil durum önlemleri alınmıştır.
- Acil duruma ilişkin yasa tasarısında yapılan bir değişiklik ile toplu şirket sözleşmesi yoluyla 31 Mayıs 2020 tarihine kadar 2019/2020 dönemi boyunca kazanılan 6 günlük ücretli iznin uygulanmasının mümkün olması öngörülmektedir.

3.5.5. Gümrük Tedbirleri

- AB Komisyonu kararının izin verdiği şekilde Devlet tarafından veya yetkili makamlarca tanınan yardım kuruluşlarına bağışlanması amaçlanan sağlık ekipmanlarının gümrük vergilerinden ve ithalattan alınan KDV'den muaf tutulması kararlaştırılmıştır.
- İhracatçıya yönelik yeni gümrük tanımının yürürlüğe giriş tarihi 1 Ekim 2020'ye ertelenmiştir.
- Fransız ulusal bölgesinde bulunan solunum koruma maskeleri ile anti-projeksiyon maskelerinin stoklarına devlet tarafından el konulmuştur. Maske ithalatı mümkün olmakla birlikte ithal maske stokları da çeyrek ve tüzel kişi başına 5 milyon birimlik bir eşığın üzerinde bir toplam veya kısmi el koymaya tabi olabilir.
- Gümrük denetimleri ve devam eden kontroller için usule ilişkin işlemler (ihlal bildirimleri ve değerlendirmeler) askıya alınmıştır.

- Fransız gümrük yetkilileri, ithalatçıların Fransa Gümrük İdaresi tarafından toplanan gümrük vergileri, dolaylı katkılar ve diğer vergilerin ödenmesini ertelemelerine olanak sağlayan istisnai bir prosedür oluşturmuştur. Söz konusu kolaylıklar, finansal zorluk yaşadığı kanıtlanmış şirketlere tanınacaktır.
- Fransa Denizaşırı Bölgelerine sağlık ekipmanı tedariki ve ithalatı gerçekleştirmek, belirli koşullar altında rıhtım aidatlarından muaf tutulmaktadır.
- Fransa Hükümeti 26 Mart tarihinde hidrosiklorokin içeren maddelerin ihracatını yasaklamıştır.
- 27 Mart itibarıyla, vergilerin ve harçların askıya alınması bağlamında malların gümrükte geçici olarak depolanmasına ilişkin önlemler ve ödeme kolaylıkları getirilmiştir.
- Avrupa Komisyonu, kişisel koruyucu ekipmanların AB dışındaki ülkelere ihracatının Üye Devletler tarafından ihracat iznine tabi olmasını gerekli kılmıştır.

3.5.6. Lojistik Tedbirler

- Avrupa bölgesi (Avrupa Birliği, Schengen Bölgesi ve Birleşik Krallık) sınırları 17 Mart tarihinden bir sonraki duyuruya kadar kapatılmıştır. Fransız vatandaşları ve Avrupa Birliği, Schengen Bölgesi ve Birleşik Krallık vatandaşları, evlerine gitmek için eşleri ve çocukları ile birlikte ulusal bölgeye girme yetkisine sahiptir. Ancak Fransa'da seyahat etmek için doldurulması gereken belgeler bulunmaktadır. Bu süre içinde diğer ülkelerin vatandaşları Fransa'ya girememekte ancak Fransa'da kalıcı olarak ikamet edenler için istisnalar bulunmaktadır. Fransa'dan yapılan çıkışlarda bir yasak bulunmamaktadır.
- 17 Mart tarihinde kararlaştırılan kısıtlamalar "yük taşımacılığı yapan kişiler, diplomatlar ve askeri personel, sağlık görevlileri ve araştırmacılar" dışındaki tüm AB dışı ülke vatandaşları için geçerlidir. AB ülkelerinde uzun süreli ikametgahı olanlar veya vizesi bulunanlar ile AB vatandaşlarının akrabaları da seyahat edebilmektedir.
- COVID-19 salgınının ekonomiye olumsuz etkilerinin hafifletilmesi ve tedarik zincirlerinin "açık tutulması" için, AB liderleri AB Komisyonu'nun "yük taşımacılığı için sınırlarda hızlı geçiş hatları oluşturulması" önerisini onaylamıştır.
- Sokağa çıkma yasağı uygulaması kapsamında karayolu yük taşımacılığı ve lojistik operatörlerinin yollarda karşılaştıkları aksaklıkların ardından, Fransız Hükümeti yük taşımacılığını kolaylaştırmak için tedbirler almıştır. Bunlar arasında, yük taşımacılığı ve lojistik işçilerinin işyerlerine erişim ile yükleme ve boşaltma yerlerine erişim garantileri, yük taşımacılığı ve lojistik işçilerine ekstra koruma sağlanması ve mağazalarda, restoranlarda ve servis istasyonlarında sıhhi tesislerin açık tutulmasına yönelik derogasyon bulunmaktadır.
- 20 Mart 2020'de Fransız Hükümeti otobüs ve taksi ile yolcu taşımacılığı ve karayolu yük taşımacılığı için bir dizi ek gereklilik yayınlamıştır:
- Otobüs
  - Araçlar günde bir kez dezenfekte edilmelidir.
  - Sürücü tamamen şeffaf bir bariyerle korunmadıkça çok kapılı araçların ön kapısı artık yolcular tarafından kullanılamaz.
  - Araç içinde de sosyal mesafe kurallarına dikkat edilmelidir.
- Taksi
  - Yolcuların sürücünün yanında oturmaları yasaklanmıştır.
  - Sürücü, görünür COVID-19 virüs belirtileri olan yolcuları reddedebilir.

- Karayolu yük taşımacılığı (koşullar yükleme ve boşaltma noktalarındaki sürücüler ve personel için geçerlidir)
  - Sosyal mesafe kurallarına uyulmalıdır.
  - Suya erişimin olmadığı yerlerde dezenfektan jel hazır bulundurulmalıdır.
  - Sözleşme imzalanırken kişisel temas edilmemelidir.
  - Mallar yalnızca nakliye belgesinde belirtilen yerde teslim edilebilir.
  - Eve teslim sadece kargonun kapı önüne bırakılması suretiyle mümkündür. Müşteri ile fiziksel temasa izin verilmez.
- 20 Mart'ta yayınlanan kararnamaya istinaden, Fransa'da gerçekleştirilen taşımalarda, minimum bir metre kuralına uyulduğu takdirde, tır kabininde iki sürücüden oluşan bir mürettebata izin verilmektedir (ancak üç kişilik bir mürettebata izin verilmemektedir).
- 7 Nisan tarihinde, Fransa İçişleri Bakanlığı, kişilerin uluslararası hareketlerini gerekçelendirmek üzere kullanması gereken ek bir sertifika yayınlamış olup sertifikanın üç tipi (hangi seyahat türüne göre kullanılacağına göre) bulunmaktadır. Sertifikanın üç varyasyonu aşağıdaki durumları kapsamaktadır:
  - Fransa anakarasından Fransız denizaşırı bölgelerine seyahat,
  - Yurt dışından Fransa anakarasına seyahat,
  - Yurtdışından Fransız denizaşırı bölgelerine seyahat.

4. TÜRKİYE – FRANSA İLİŞKİLERİ

4.1. EKONOMİK DURUM

T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından 4 Mayıs tarihinde yayınlanan “2020 Yılı Nisan Ayı Veri Bülteni” adlı raporda Genel Ticaret Sistemi kapsamında Türkiye'nin 2020 yılı Nisan ayında gerçekleştirdiği ihracatının 2019 yılı Nisan ayına kıyasla %41,38 oranında azalarak 8 milyar 993 milyon dolar ve ithalatının ise %28,31 oranında azalarak 12 milyar 957 milyon dolar olarak gerçekleştiği belirtilmiştir.

COVID-19 salgını Mart ayından itibaren Türkiye ile birlikte tüm dünyayı hem sosyal hem de ekonomik açıdan oldukça olumsuz etkilemeye başlamış ve salgının ekonomik yansımalarının Nisan ayında daha sert hissedilmesiyle Türkiye'nin ihracatı negatif yönde etkilenmeye devam etmiştir. AB ülkeleri başta olmak üzere Türkiye'nin önemli ihraç ülkelerinde görülen ciddi orandaki pazar ve talep daralmaları ve sınırlarda alınan karantina önlemleri Nisan ayı ihracatında yaşanan düşüşün ana nedeni olarak görülmektedir. Mart ve Nisan aylarında görülen söz konusu düşüş, Türkiye'nin yılın ilk 2 ayında %4,0 oranında artış gösteren ihracatının da 4 aylık dönem itibarıyla negatif büyüme göstermesine yol açmıştır.

Tablo 2: GTS'ye Göre Türkiye'nin Dış Ticaret Verileri (Milyon \$)

Dış Ticaret	Nisan			Ocak-Nisan		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	15.341	8.993	-41,38	59.875	51.742	-13,58
İthalat	18.073	12.957	-28,31	68.545	68.613	0,10
Dış Ticaret Hacmi	33.414	21.950	-34,31	128.420	120.355	-6,28
Dış Ticaret Dengesi	-2.732	-3.965	-45,11	-8.670	-16.871	-94,58

Kaynak: T.C. Ticaret Bakanlığı

Türkiye'nin Nisan ayı ihracatında bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla 6 milyar 348 milyon dolarlık bir düşüş görülürken ithalatında ise 5 milyar 116 milyon dolarlık bir düşüş kaydedilmiştir. Böylece Nisan ayında Türkiye'nin dış ticaret açığı 3 milyar 965 milyon dolar olarak gerçekleşirken dış ticaret hacmi ise bir önceki yılın aynı ayına göre %34,31 azalarak 21 milyar 950 milyon dolar olarak kaydedilmiştir.

Türkiye'nin Mart ayı ihracatında en fazla düşüşün görüldüğü 5'inci ülke konumunda olan Fransa'ya gerçekleştirilen ihracat 2019 yılı Mart ayında 714 milyon dolar iken 2020 yılının aynı döneminde 490 milyona gerilemiştir. Fransa'da görülen COVID-19 kaynaklı pazar ve talep daralmaları ile sınırlardaki karantina önlemlerinin sebep olduğu ihracat düşüşü, 224.7 milyon dolara tekabül eden %31,43 oranında gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Fransa'dan yaptığı ithalat ele alındığında ise ihracata kıyasla daha düşük oranda olsa da %-4,54'lük bir değişim yaşandığı ve 2019 yılı Mart ayındaki 595 milyonluk ithalat değerinin 2020 yılı Mart ayında yaklaşık 568 milyona gerilediği görülmektedir.

Tablo 3: GTS'ye Göre Türkiye'nin Fransa İle Dış Ticareti (Milyon \$)

Dış Ticaret	Mart			Ocak-Mart		
	2019	2020	Değişim (%)	2019	2020	Değişim (%)
İhracat	714	490	-31,43	1.892	1.783	-5,75
İthalat	595	567	-4,54	1.520	1.646	+8,29
Dış Ticaret Hacmi	1.309	1.057	-19,2	3.413	3.430	+0,50
Dış Ticaret Dengesi	+119	-77	-165,1	+372	+137	-63,1

Kaynak: TÜİK, Dış Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı

2019 yılı Mart ayında dış ticaret fazlası veren denge, 2020 yılı Mart ayına gelindiğinde yerini Fransa ile olan hem ihracatın hem de ithalatın bir önceki yılın aynı dönemine göre azalmasıyla dış ticaret açığı veren bir dengeye bırakmıştır. Türkiye ile Fransa arasında gerçekleşen ticarete dair Nisan ayı verileri henüz yayınlanmamış olmakla birlikte Türkiye ve Fransa'da uygulanan sokağa çıkma kısıtlamaları, karantina uygulamaları, fabrikaların üretimi durdurması, uçuşların iptal edilmesi ve kara sınırlarının kapatılması gibi önlemlerin Nisan ayında da iki ülke arasındaki ticaret rakamlarında azalışa sebep olacağı tahmin edilmektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığının resmi web sayfasında ülke bazlı yayınlanan "COVID-19 Gelişmeleri" bölümünde belirtildiği üzere COVID-19 salgını, Türkiye'den Fransa'ya gerçekleştirilen inşaat malzemeleri (doğal taş, pvc kapı-pencere) ve otomotiv sektörleri ihracatını özellikle olumsuz açıdan etkilemektedir. Fransa ekonomisinde yaşanan olumsuzluk, iç ve dış talebi durdurduğundan bu durum Fransa'ya olan ihracatımızı olumsuz yönde etkilemektedir. Arz ve talep şokunun neden olduğu bahse konu konjonktürden Fransa pazarımızın en az şekilde etkilenmesi için talebin diğer sektörlerle oranla daha yoğun olduğu gıda, kimyasal ürünler, temizlik malzemeleri, hijyenik ürünler, tıbbi cihaz ve malzemeler gibi ürün gruplarında üretim ve ihracat kapasitemizin artırılması gerekmektedir. Fransa'nın son yayınladığı haberlere göre 11 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatıldığı belirtilen sokağa çıkma kısıtlanması ve karantina sürecinden çıkışın kademeli şekilde olacağını vurgulanması nedeniyle uluslararası uçuşlar, fuar, heyet gibi ticari etkinliklerin de 11 Mayıs sonrasındaki dönemde hızlı bir şekilde normalleşme sürecine giremeyeceği belirtilmektedir.

4.2. LOJİSTİK DURUM

Önemli bir Avrupa ülkesi olan Fransa, hem karayolu avantajı hem de Akdeniz ve Manş Denizi'ne olan kıyıları nedeniyle denizyolu avantajı bulunan bir ülke konumundadır. Fransa'da 17 Mart tarihinde sokağa çıkma kısıtlanması kararı alınmış ve Avrupa bölgesi (AB, Schengen Bölgesi ve Birleşik Krallık) de 17 Mart tarihinden

bir sonraki duyuruya kadar sınırlarını kapatmıştır. Türkiye ise 13 Mart tarihinde Fransa'ya yaptığı uçuşları durdurma kararı almıştır. Ancak iki ülke arasındaki taşımacılık sektörü faaliyetlerine halen devam etmektedir.

COVID-19 salgınının ilerleme sürecinde Fransa dahil olmak üzere Avrupa ülkelerinin tamamında kamu sağlığı gerekçeleriyle ülke giriş ve çıkışlarını kısıtlayan tedbirler uygulamaya alınmaktadır. Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND) tarafından 21 Nisan'da yayınlanan "COVID-19 Salgın Sürecinde Sektörel Uygulama Rehberi (Uluslararası Karayolu Yük Taşımacılığı)" adlı rehberde salgın nedeniyle alınan tedbirler sonucunda taşıma yapılan Avrupa ülkelerinin sınır kapılarında giriş ve çıkış işlemleri yavaşlarken Türk sürücüler de dahil olmak üzere profesyonel tır sürücülerinin uzun bekleme ve işlemlerinde gecikmelere maruz kaldıkları belirtilmiştir. AB sınırları içinde gerçekleştirilen yük taşımalarının kolaylaştırılması amacıyla AB ülkelerinin sınır kapılarında "Yeşil Hatlar" oluşturulmakta olup bu hatlardan "Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelere gelen taşımacıların ve sürücülerinin de faydalanabileceği" açıklanmıştır. AB ülkeleri tarafından "Yeşil Hat" olarak belirlenen sınır kapılarındaki prosedürlerin en aza indirilmesi ve uyumlaştırılması öngörülmekte olup AB ülkelerine yönelik taşımalarda belirlenen kolaylıklardan Türk taşımacıların ve sürücülerinin de faydalandırılması öngörülmektedir. Konuyla ilgili detaylı bilgiye ve söz konusu rehberde <https://www.und.org.tr/medya-detay/duyurular/und-den-covid-19-salgin-surecinde-sektorel-uygulama-rehberi-uluslararasi-karayolu-yuk-tasimaciligi> adresinden ulaşılabilir.

T.C. İçişleri Bakanlığının 27.04.2020 tarihli ve Uluslararası Yük Taşımacılığı konulu yazısında belirtildiği üzere yabancı şoförlere Türkiye'ye girişlerini takip eden 72 saat içerisinde tekrar çıkış yapmalarını taahhüt etmeleri halinde 14 günlük karantina süresi uygulanmadan ülke içine girişlerine izin verilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca yabancı şoförlerin, Türkiye'de buldukları 72 saatlik süre içerisinde kendilerinde herhangi bir solunum sistemi enfeksiyonu belirtisi ve bulgusu (ateş, öksürük, nefes darlığı, vb.) geliştiğini hissetmeleri halinde en yakın sağlık kuruluşuna başvuracaklarını taahhüt etmeleri gerekmektedir.

T.C. Ticaret Bakanlığında yapılan açıklamada Türkiye'nin en önemli ticari partneri Avrupa'ya açılan deniz kapıları olan limanlarda da her türlü önlemin alındığı ve Fransa başta olmak üzere, bazı ülkelere Tuzla, Çeşme, Ambarlı, Mersin ve Yalova limanlarından Ro-Ro gemisi kullanılarak deniz yolu ile tır ve dorse sevkinin güvenli ve temassız şekilde sürdürüldüğü ifade edilmiştir. Konteyner taşımacılığının yapıldığı Marsilya Fos limanı sorunsuz çalışmakla birlikte Türkiye'den gelen yüklerin son haftalarda %50 azalması nedeniyle seferler yavaşlatılmış durumdadır. T.C. Ticaret Bakanlığı resmi web sayfasında yer alan bilgilere göre Marsilya Ticaret Ataşeliği 15 Nisan 2020 tarihinde Marsilya'nın 200 kilometre uzağında yer alan Sete Limanına son gelişmeleri yerinde görmek amacıyla bir ziyaret gerçekleştirmiş olup ziyaret esnasında liman müdürü Denis Igert ve Yalova-Sete RoRo hattını işleten DFDS firmasının operasyon müdürü Said Sid ile görüşülmüştür. Gerçekleştirilen görüşmelerde;

- liman çalışanlarında (gümrük ofisi, nakliye firmaların büroları ve işçiler dahil) şimdiye dek COVID-19 vakasına rastlanmadığı,
- Türkiye'den haftada iki kez gerçekleştirilen seferlerin hacimdeki daralma nedeniyle tek sefere (%80 kapasiteyle çalışan yaklaşık 300 dorselik büyük gemi) indiği,
- gelen yüklerin içeriğinin ağırlıklı olarak tekstil, otomotiv yedek parça ile makine ekipman mal gruplarından oluştuğu,
- charter uçakla yapılan son tahliyeden sonra limanda yaklaşık 30'a yakın Türk şoförün bulunduğu ve bu şoförlerin çekicileriyle birlikte liman dışında kendilerine gösterilen güvenli yerlerde bekleme yaptıkları,
- önümüzdeki dönemde ekonomide normalleşmenin sağlanmasıyla birlikte limanda bağlantısı bulunan ve kuzeyde Paris üzerinden Calais Limanına kadar çıkan tren yolu hattının kullanılmasının planlandığı

belirtmiştir.

4.3. KARŞILIKLI GERÇEKLEŞTİRİLEN YARDIMLAR

Türkiye ile Fransa arasında hükümetler arası büyük bir yardım gerçekleştirilmemiş olmakla birlikte Türkiye 30 Nisan 2020 tarihinde Fransa'nın Orne bölgesine COVID-19 salgınıyla mücadele sürecinde kullanılmak üzere tıbbi yardım malzemesi göndermiştir. Orne Bölge Senatörü'nün Türkiye'den tıbbi yardım talebinde bulunmasıyla başlayan süreçte bölgedeki sağlık çalışanları başta olmak üzere polisler ve diğer kamu görevlilerine dağıtılmak üzere 500 tıbbi elbise ve 20.000 maske gönderimi gerçekleştirilmiştir.

Fransa'da COVID-19 Salgını, Mayıs 2020

5. KAYNAKÇA

1. Avrupa Hastalıkları Kontrol ve Önleme Merkezi – <https://www.ecdc.europa.eu/>
2. Avrupa Komisyonu COVID-19 Sayfası https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response_en
3. Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat) – <https://ec.europa.eu/eurostat>
4. BBC – <https://www.bbc.com/>
5. Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü – www.unido.org
6. Dış İlişkiler Konseyi – www.cfr.org
7. Dünya Sağlık Örgütü Resmi Web Sitesi – <https://www.who.int/>
8. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi Resmi Web Sitesi – <http://www.euro.who.int/en/home>
9. Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Bölge Ofisi COVID-19 Durum Haritası – <https://who.maps.arcgis.com/apps/opsdashboard/index.html#e43c6475654481ca51c248d52ab9c61>
10. Euler Hermes Türkiye COVID-19 Sayfası – https://www.eulerhermes.com/tr_TR/covid-19.html
11. Euronews – www.euronews.com
12. Fransa Hükümeti Resmi Web Sitesi – <https://www.gouvernement.fr/>
13. Fransa Hükümeti Resmi COVID-19 Bilgilendirme Sayfası – <https://www.gouvernement.fr/info-coronavirus/carte-et-donnees>
14. Fransa Çalışma Bakanlığı – <https://travail-emploi.gouv.fr/>
15. Fransa Ekonomi Bakanlığı – <https://www.economie.gouv.fr/>
16. Fransa Halk Sağlığı Ajansı – <https://www.santepubliquefrance.fr/>
17. ITC Pazara Giriş Haritası – <https://www.macmap.org/covid19>
18. İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) – <https://www.ikv.org.tr/>
19. OECD Data – <https://data.oecd.org/>
20. Rusya İnsan Sağlığı ve Tüketiciyi Koruma Kurumu – <https://www.rospotrebnadzor.ru/en/>
21. Trademap – www.trademap.org
22. T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Sayfası – www.covid19bilgi.saglik.gov.tr/tr
23. T.C. Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi – www.ticaret.gov.tr
24. Türkiye İstatistik Kurumu – www.tuik.gov.tr
25. Uluslararası Çalışma Örgütü – www.ilo.org
26. Uluslararası Kara Taşımacılığı Birliği (IRU) – www.iru.org
27. UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) – <https://en.unesco.org/>
28. Vikipedi Özgür Ansiklopedi – www.wikipedia.org
29. Worldometer – <https://www.worldometers.info>
30. Euler Hermes – Allianz Araştırma Departmanı (24 Mart 2020), Fransa, Almanya, Euro Bölgesi: *PMEndekslerinden Resesyonu Okumak*, https://www.eulerhermes.com/content/dam/onemarketing/ehndbx/eulerhermes.com/tr_TR/documents/2020-03-24-EZ-pmis-final-TR.pdf
31. İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) (7 Nisan 2020), COVID-19 Salgınının Ekonomi, Güvenlik, Demokrasi ve Temel Haklar, Brexit, Tarım, Ticaret, Çevre ve İklim, Sosyal Politikalar Üzerindeki Etkileri, [https://www.ikv.org.tr/images/files/COVID19%20de%20C4%9Ferlendirme%20notu%20nisan2020\(1\).pdf](https://www.ikv.org.tr/images/files/COVID19%20de%20C4%9Ferlendirme%20notu%20nisan2020(1).pdf)
32. Koronavirüs'ün Taşımacılığa Etkisi Haritası, https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1M6XJ0cp-FepvSVLajterdy4U_&hl=tr&ll=46.37126081685439,21.05330586978323&z=4 2b H-
33. Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND) (21 Nisan 2020), COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE SEKTÖREL UYGULAMA REHBERİ (ULUSLARARASI KARAYOLU YÜK TAŞIMACILIĞI), <https://www.und.org.tr/medya-detay/guvenlular/und-den-covid-19-salgin-surecinde-sektorel-uygulama-rehberi-uluslararasi-karayolu-yuk-tasimaciligi>
34. T.C. Ticaret Bakanlığı (4 Mayıs 2020), 2020 Yılı Nisan Ayı Veri Bülteni, <https://ticaret.gov.tr/data/5d5d031413b8768cc87d5f33/2020%20Y%C4%B1%C4%B1%20Nisan%20AY%C4%B1%20Veri%20Bu%C4%9C%88lteni-.pdf>
35. 2020 coronavirus pandemic in France, https://en.wikipedia.org/wiki/2020_coronavirus_pandemic_in_France
36. Agility: France Shipping Operational Updates due to COVID-19, <https://www.agility.com/insights/COVID19/france/>
37. Barbière, C. (13 Mart 2020). Coronavirus: Macron announces drastic measures in France, <https://www.euractiv.com/section/coronavirus/news/france-to-close-schools-to-curb-coronavirus-spread/?ga=2.104618496.1850801212.1583691584-1294516266.1575043041>
38. Barbière, C. (18 Mart 2020). After declaring 'war' on COVID-19, France readies measures to uphold economy, <https://www.euractiv.com/section/coronavirus/news/after-declaring-war-on-covid-19-france-readies-measures-to-uphold-economy/>
39. Can France's hospitals survive both the coronavirus and the looming economic crisis?. (20 Mayıs 2020), <https://www.thelocal.fr/20200520/can-frances-hospitals-survive-both-the-coronavirus-and-the-looming-economic-crisis>
40. Coronavirus COVID-19: UK/Europe/Middle East, <https://www.morganlewis.com/topics/coronavirus-covid-19/uk-europe-middle-east>
41. Coronavirus Consumer Trends: Consumer Electronics, Pet Supplies, and More. (24 Nisan 2020), <https://www.criteo.com/insights/coronavirus-consumer-trends/>
42. Domestic violence cases jump 30% during lockdown in France. (28 Mart 2020), <https://www.euronews.com/2020/03/28/domestic-violence-cases-jump-30-during-lockdown-in-france>
43. France: Government and institution measures in response to COVID-19. (13 Nisan 2020), <https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2020/04/france-government-and-institution-measures-in-response-to-covid.html>
44. France sees economy shrinking 8 percent due to COVID-19 effects. (14 Nisan 2020), <https://www.aljazeera.com/aiimpact/france-sees-economy-shrinking-8-percent-due-covid-19-effects-200414085209917.html>
45. France's Emergency Package in Response to the COVID-19 Pandemic: Insights: Skadden, Arps, Slate, Meagher & Flom LLP. (20 Mart 2020), <https://www.skadden.com/insights/publications/2020/03/frances-emergency-package>
46. Gevers, A. (8 Nisan 2020). What consumers in Europe do online during the lockdown, <http://www.comscore.com/Insights/Blog/What-consumers-in-Europe-do-online-during-the-lockdown>
47. J. Jusko, (29 Nisan 2020). Koronavirüs Krizi: Üreticiler Ne Söylüyor ve Ne yapıyor, <https://www.industryweek.com/covid19/media-gallery/21129951/the-coronavirus-crisis-what-manufacturers-are-saving-and-doing/slideshow?slide=7>
48. KPMG International, COVID-19 Overview of emergency tax, social and legal measures taken by the French Government (20 Nisan 2020), <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/us/pdf/2020/04/tnf-france-apr21-2020.pdf>
49. Macron government faces tough talks on French hospital revamp in wake of Covid-19. (25 Mayıs 2020), <https://www.france24.com/en/20200525-macron-government-faces-tough-talks-on-french-hospital-revamp-in-wake-of-covid-19>
50. Mahar, I. (21 Nisan 2020). Impact of Covid-19 on Global Economy Structure, <https://modern.diplomacy.eu/2020/04/22/impact-of-covid-19-on-global-economy-structure/>
51. The French Government Response to the COVID-19: Highlights of Measures Taken - Insights - Proskauer Rose LLP, <https://www.proskauer.com/alert/the-french-government-response-to-the-covid-19-highlights-of-measures-taken>
52. This is France's new €110 billion coronavirus emergency plan, <https://www.thelocal.fr/20200415/this-is-frances-new-110-billion-coronavirus-emergency-plan>
53. Thompson, H. (2 Mart 2020). Covid-19 in France: 'Much bigger impact' than thought, <https://www.connexionfrance.com/French-news/Covid-19-in-France-Much-bigger-impact-than-thought-on-economy-events-schools>
54. Update on business conditions in France at the end of March 2020. (14 Nisan 2020), <https://www.banque-france.fr/en/statistics/business-surveys/business-surveys/update-business-conditions-france-end-march-2020>
55. While Still in Lockdown, Many Europeans Expect the Impact of COVID-19 to Last Another Year. (8 Nisan 2020), <https://www.nielsen.com/eu/en/insights/article/2020/while-still-in-lockdown-many-europeans-expect-the-impact-of-covid-19-to-last-another-year/>
  - Woods, M. (8 Nisan 2020). Covid-19 sends French economy into recession with steepest drop since WW2, <http://www.rfi.fr/en/france/20200408-french-economy-shrinks-to-ww2-levels-no-end-in-sight-for-covid-19-lockdown-global-recession-coronavirus>